„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на цел табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију *(у сребру)*
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натрат.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 4. У Новом Саду у недељу 9. (21.) јануара 1883. ГОДИНА XVIII.

СРПСКА И ХРВАТСКЕ СТРАНКЕ.

(ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.*)

Изборни је ред за Крајину санкцијониран и публициран данас. На пролеће отварају се Крајини саборнице двери. Еле, избори за српско-хрватски сабор на прагу су већ, а крајишки Срби коначно још неодлучише, какви ће политични правац односно програм прихватити. Истина у честитим српским гласилима „Застави“ и задарском „Српском Листу“ претресало се питање то, али стварног свеопћег резултата немамо још, нити ћемо га имати, ако буде и од сад, као што је до сада, опколишавана језгра саме ствари. Ја ћу да загризем у ту парисову јабуку, неби ли изазвао жељени бој!

Са више истичних Срба крајишника с ову и с ону страну Капеле расправљао сам то питање потанко и искрено, како се само у приватном и пријатељском кругу претресати може. Заиста вам кажем, да смо сви једнаких назора, јер истичу из једни те исти убјеђења. да према Хрватима односно хрватским странкама морамо бити врло опрезни, ако нећемо да будемо сад ове сад оне хрватске странке голо оруђе, а на штету народносне ствари наше.

Пре него што се изјавим за или против ма које од истакнутих странака пустићемо нека говоре из искуства и живота црпљене чињенице, које ће најбоље разсветлити и оправдати назоре наше. Не идемо далеко. Почећемо од времена бана Рауха. Кад су (рецимо) Хрвати подигли борбу против раухове владавине, Срби с ову и с ону страну Дунава и Драве натицаху се са Хрватима, тко ће бити већи поборник аутономије хрватске. Осим чистог српског патриотизма потенцирао је бан Раух срдбу Срба познатом наредбом својом, којом је српски језик са ћирилицом истиснуо из административни и судбени уреда по Срему.

Нама је свима у свежој памети, као да је јуче било, како је ондашња хрватска опозиција на уста свог органа „Заточника“ па „Браника“ својој српској браћи довикивала: у помоћ браћо, у помоћ Срби против заједничкот непријатеља, победимо ли га — дјелићемо шећар . . . слободу и равноправност. Срби немањкаше, Срби истрајаше српском имену и племену, српском карактеру достојно!

Па чак и ми Срби крајишници, који тада под абсолутизмом бијасмо, пружисмо моралну помоћ. На српској страни бијаше и жртава. Навешћу само један примјер. Вођа српске народне странке др. Св. Милетић одсједи једчу годину у тавници вацкој. Упамтили смо врло добро, како су се Хрвати понијели на угарском сабору, кад је суд од овога искао, да се тај исти Милетић у познатој ствари судбено прогонити може. Мађара је било, који су се противили издавању суду Милетића, дочим ни један брат Хрват необељи зуба, него се разбјегоше хрв. делегати, куд је који знао прво утећи!!

Напротив ми би радо видили само једног поштена и честита Хрвата, који би могао ма за длаку исправити или допунити што на српској страни у борби тој. Да нам буде ствар још јаснија, треба споменути да Срби у једно те исто време водише борбу још и за српску народно-црквену аутономију против ондашње клерикалне странке, те Лоњајеве владе и његова Мајтењија комесара. Дакле на двема убојним линијама стајаху Срби храбро и досљедно.

Напротив хрватска народна странка напустив „Рујанску изјаву,“ повуче се са моралног бојишта а за цјену да на владу дође, које и би уз похвалу Лоњајеву: „Хрвати су погоднијег карактера него Срби!“

За време заједничке борбе те на политичном пољу, Хрвати врло незнатну управо сумњиву помоћ пружаху српској својој браћи у њиховој борби против црквене реакције и Лоњајеве владе; а кад се Хрвати са угарском владом нагодише, е ућуташе као да им Мађари оловом залише уста: дакле Срби осташе усамљени како онда тако и дан данас. Таки су нам савезници — Хрвати!!

Вође хрв. нар. странке бијаху: гг. Мразовић, Вончина и Мишкатовић.

При свем том, што Хрвати заборавише на своје савезнике, као да их никад ни било није, ипак се великодушни Срби у чистој својој српској души обрадоваше тој народној влади, јер мишљаху, да ће Хрвати према својој најсроднијој браћи поступати праведно и достојно духа деветнајстог вјека. Сад се упитајмо каквим уздарјем вратише Хрвати своме српском савезнику љубав? Одговор је врло жалостан ал зато и поучан. Хрватска народна странка на челу јој Мажуранић бан мјесто да испуни своју свечано обећану ријеч, да ће изцјелити српску рану, коју је нанио бан Раух искључењем српског писма из јавни уреда . . . . показа своју згољну хрватску ћуд према Србима и свему што се српско зове. Хрв. опозиција односно народна странка чим на владу дође доби апетит, да прогута српско име, да православне Србе прелије у г. ист. Хрвате. Велики залогај наравно треба и велика уста. У Хрвата мања уста него залогај Српства, те да богме не иде наједанпут. Треба систематично и полако али сигурно подизати зграду велике хрватске идеје. Најпре треба невину дјецу српску узидати у темељ зграде те. За то хрв. нар. странци прва брига бијаше, да донесе школски закон, који бајаги, да се „Власи“ не сјете, не искључује, али фактично чини немогућим опстанак српски народни школа. Заузимање српског народњег сабора од год. 1875. не имаде успјеха, јер хрв. нар. странка и влада бана Мажуранића оста вјерна своме смјеру, те покомунали српске нар. школе по Срему и Славонији. Затвори српску препарандију у Пакрацу. Школске књиге удеси према програму своме — хрватским згољним духом. Присвојив чисто српски језик, српско писмо крсти кирилица хрватска?! Српске народне пјесме издају под именом хрватским!! Корифеји српске пјесме и повјесница Милош и Марко сад су јунаци хрватски!!! Једном речи све српско хоће да похрвате, јер би се ради туђим благом обогатити; дочим Србин ништа хрватскога неће, јер му и не треба, има свога доста. Ни то им не бијаше доста, него да би Србе застрашили чак, да се поносног имена српског, своје сјајне прошлости одреку напречац, као Петар Христа, измислише у пакленој души својој још пакленију потвору, да ми Срби чезнемо за Србијом! Па такову очиту клевету познати велепосједници подписују јавно у неодвисном хрватском органу „Обзору.“ Особито српско-турски рат употребише за згодну прилику. „Обзор“ бијаше пун као шипак — бесавјесних клевета: уроте па уроте антидржавне у православним кућама. То им беше јавно огледало хрватско. А да шта се тек збивало тајно? Каквих денунцијација бијаше? Каквих само нечисти демон, ма крштена душа измислити није кадра. Прогонство и затварање одличних и заслужених Срба искаше ratio status велике Хрватске.

Ено живог и јаког свједока проте Беговића, који целива врата братинске тавнице хрватске, али тијем у Српству не изгуби него доби јоште већи глас.

У кратко, подле и безсавјесне клевете ницаху као печурке на земљи хрватској. Журналистика хрватска: полуслужбени „Обзор“ и либерална (?!) „Слобода“ секундираху баш мајсторски. Како су Срби посланици на српско-хрватском сабору могли сједити у странкама тијех органа — нека их бог пита.

Остаје нам још летимице претрести саборске странке. Садашња владина односно народна странка стоји на становишту државо-правне нагодбе према Угарској а према нама Србима бар до данас иста је која је и досад била.

Неодвисна народна странка постала је падом бана Мажуранића, а да пред свјетом сакрије ту своју особну опозицију према бану Пејачевићу, ставила је у свој програм што ширу аутономију Хрватске према Угарској и то на темељу нагодбе. Ове странке вођа је и опет Мато Мразовић.

Неодвисњаци су данас још гори него што су били, кад су заједнички управљали бродом хрв. краљевине. Неодвисњаци су инсценирали ходочашће у Рим, па благослов св. оца папе, да православне поунијате, да Србе похрвате. Промјена у српској патријаршији скинула је папиштанску маску са лица неодвисних. „Позор“ орган неодвисне странке био је пун блата противу блаженог патријарха Прокопија, против саборског одбора, против српске старине Брановачког. Органи и једне и друге хрв. опозиције приликом избора српског патријарха изјавише се отворено против српске народне странке и њени кандидата, па још каквим цинизмом, каквог ненађосмо ни у једном чивутском бечко-пештанском листу. Знаду Хрвати, да је избор српског патријарха једно од кардиналних привилегисаних права српског народа. Па наравно српску народну аутономију, која је у грлу хрватском кост, треба с главе почети брисати. За то вајни хрв. опозициони листови аплаудираху Тиси, да наименује Авђелића за патријарха, за кога знаду да је као и они љути непријатељ српске народне аутономије, као и то, да је ова јаки штит не само православне вјере, него и српске народности. Ту лежи зец. Отуда њихова помоћ Авђелићу — а против српске народне странке. Ја управо немам рјечи којом би карактерисао то импертинентно понашање једне и друге хрв. опозиције, јер шта се њих тиче избор православно-српског патријарха, као што се нас не тиче нити се занимамо за избор Рим-папе. Доста то, да се уредништво „Заставе“ главом др. Св. Милетић нашао побуђен довикнути Хрватима: да ће им српски народ вратити жао за срамоту на политичном пољу. Ако бог да — и хоћемо!

Хрв. неодвисна странка безначајнија је од саме Старчевићијанске странке, јер ова је бар искрена, она отворено каже, да нема и не познаје Срба у Хрватској, дочим је неодвисна странка лукава од пете до главе, и обратно. После свега тога непријатељског понашања према нашој српској народној ствари вође неодвисних имаху образа вођама српске народне странке понудити, да Срби посланици ступе у њихов клуб. Да Хрвати нијесу мислили искрено, јасан је доказ у том, што не прихватише

*) И ако се не слажемо са назором, који се у овом чланку изриче према оном делу програма „самосталне српске странке“, који се на државо-правно питање односи, — ми га за то опет пуштамо у свој његовој целости у наш лист, јер се са осталим његовим садржајем не само слажемо, него га и као веран израз српског јавног мњења у Горњој Крајини сматрамо. Ур.

ЛИСТАК.

НЕВЕСТА.

ПРИПОВЕТКА МИЛАНА САВИЋА.

(Наставак.)

— Ево ти мало хладна пива, па се уталожи.

— Теби је до шале. Слушај само даље. До вече ћу бити на вечери код мог принципала, ту ћу је наћи, разговараћу се с њоме . . . . Реци ми, брате, шта да радим!

— Да лепо одеш на вечеру, али да се чиниш и невешт. Приближи јој се као и пре, па чекај шта ће она рећи. У осталом бићу и ја тамо. А ко јој је младожења?

— Неки А. Б. Јеремић.

— А!

— Нисам ја знао, да је Милица свастика мог принципала.

— Све једно, сад си ту, па чекај и гледај.

— Кад би то било тако лако, рече Лаза и наслони главу на руку.

— Немој да клонеш, поче на то Ранко озбиљно, мислиш ли, да је и мени све ишло, како сам хтео. Та и ја сам волео девојку, и то те како! Па шта је било. Удала се, па је онда — умрла.

И Ранко нагло испије пуну чашу пива.

— Али, настави после подуже почивке, окајмо се мутних успомена. Па знаш ли, ко јој је био муж?

— Ко?

— Тај исти Јеремић, који је младожења твоје Милице.

— Није могуће!

— Кад ти кажем.

— То је чудновато.

— Е, шта не ради златно теле, тај клети новац. Њему се клањају сви, сви.

— Дакле и Милица, рече Лаза резигнирано.

— Њу не познајем из ближе. Код Мировића нисам био већ одавна; али данас ћу отићи. Ја ћу бити тамо равно у седам сати, а ти дођи мало доцније. Волео бих да видим ваш први састанак.

— Зар не обилазиш Јеремића?

— Не. Видиш, Лазо, ја сам од тебе старији, можда пет година, а спријатељили смо се у твом родном месту, где сам практицирао код суда. Чекај, док будеш мојих година, па ако не будеш сретан, а ти ћеш се научити бити и несретан. Ја се још нисам научио, али на најбољем сам путу.

— На каквом? запита Лаза радознало.

Ранко ћутке покаже на чашу. И Лаза је ућутао. Као да је немио дух пролетио кроз собу.

— Али сад морам ићи, рече Ранко најзад, морам се код суда барем показати, иначе ћу добити укор.

— Онда идем и ја, рече Лаза.

— Дођи на ручак код „златне круне“, тамо идем и ја. Дакле у пола један.

Тим се речима пријатељи растали. Ранко је отишао у суд, а Лаза се упутио кроз улице, да их мало прегледи.

После ручка, кад се растао са Ранком, који је, као што је рекао, отишао кући, да мало прилегне, оде Лаза у своју канцеларију, да се састане са старим Мостићем. Сат један доцније било је већ све у реду. Лаза је био укућанин код свога господина „колеге“, — тако га је звао. Стара жена Мостићева изразила је на све могуће начине своју радост.

— Видите, господине, рече са сузним очима, бог ми није дао од срца порода, па — ви ћете већ допустити — па вас ево сматрам као своје дете.

— А ја опет немам више ни оца ни мајке, рече Лаза и уздахне дубоко, има већ три године, како су ми напрасно умрли обоје.

Добра старица није на то одговорила ништа, само је брисала сузе из очију.

II.

Код адвоката Мировића почели су се гости већ помало купити. Где која мати бацила је на своју кћер пола поносит, пола брижљив поглед, у нади да ће данас куцнути извесни час, који ће решити будућу судбу њену. Стари господари, који о тим нежним а тако важним стварима нису баш водили многу бригу, згледали су се, и као случајно пао им је поглед на зелен сто, на ком су били понамештани лимови тањирићи и нове карте. Омладина, и мушка и женска, разговарала се, и шалила се на свој начин. Домаћица, висока, лепа госпа са озбиљним погледом, ишла је одмерено од госта до госта, и гледала је да задовољи сваког, а сестра њена, госпођица Милица, седела је у друштву са својим другарицама и живо се с њима разговарала. Тек по кад кад бацила је хитлен поглед на једног господина, који није скидао ока с ње, и онда се љупко насмешила. Тај господин био је А. Б. Јеремић, њен младожења. Мало удаљено седео је Ранко сам, и ћутке је посматрао све, што се око њега збивало. Тако се гости већ били групирали, кад домаћин у собу уведе свог новог конциписту, Лазу Лазића. Чим га је Ранко спазио, одмах је узео Милицу на око, да му не измакне ни један покрет њен. Кад је Мировић Лазу домаћици приказао, прикаже га редом и осталим гостима. Кад је Милица Лазино име чула, трже се нагло, а кад га је тек пред собом видела, пребледи на мах, и не мога му на поздрав ништа рећи, само га је погледала и за тим очи оборила. Лаза је био мирав, као да је данас Милицу видео први пут, и кад се њој поклонио, окрене се осталим гостима, и поклони им се такође ћутке и одмерено. За тим приступи Ранку и рукује се свесрдно с њиме.

Промену на Милици није спазио нико у друштву, осим Ранка, јер су сви гледали у но-

праведних српских услова, него волеше прекинути преговоре.

А зашто? Лако је погодити нама, који познајемо шпекулативни дух неодвисних. Они мисле: шта нас је најпосле брига, је су ли, нијесу ли Срби посланици у нашем клубу, за нас је доста то, да је програм српске самосталне странке у државноправном погледу — ако не и шири — сигурно као и наш, а Срби неће бесједом превернути, они ће остати вјерни програму своме, и тако ће нам без сваки уступака наших помоћи срушити Пејачевића бана, а то је главни смјер опозиције наше. Тако од прилике мудрују неодвисни Хрвати, е ће Срби и опет бити оруђе, да на бански престол дође опет какав à la Мажуранић, коме хрватска државна мисао за све време бановања не допусти ма ни једнијех само правила српског црвк. пјевачког друштва у Загребу потврдити ли зато, што „српско“ име носе, дочим их је Пејачевић бан потврдио одма, као и српско црвк. пјев. друштво у Госпићу и ако се томе велеможни окружник г. Касумовић одупирао из петнијех жила!

Програм старчевићијанске странке јасан је: све и свуда Хрвати, нађе ли се који Србин, штрик му за врат, тако гласи пјесма најлибералније хрв. странке, која непознаје свезе са „Мађаријом“ и „Швабском“, која хоће самосталну краљевиву хрватску, са Далмацијом, Босном и Херцеговином!!!

Ове из искуства а без икакве страсти наведене премисе пружају нам логичан закључак, да су Хрвати према имену и племену српском заузели непријатељски положај, и по томе Срби посланици немају мјеста у хрватским странкама: дакле морају потискано и притискано српско име, племе и дух престављати и заступати самосталном српском странком. У томе је сав српски народ на чисто и једнодушан, само се у политичном такту разилази, као што се види и отуда, што је већина Срба посланика уз владину, а тек двојица на српској самосталној странци.

Садашњи програм српске странке — осим српског питања — у државноправном погледу на темељу нагодбе бојује за што ширу аутономију Хрватске, као и неодвисна странка, најпосле иште сједињење Далмације као и Старчевићева странка.

Кад би Хрвати били, као што би морали бити према Србима као својим природним укућанима и најроднијој по крви браћи праведни и равноправни, онда би и у том сав српски народ био једнодушан. Али, отворити жестоку борбу са Хрватима за одржање индивидуалности српске, што безусловно бити мора с једне, с друге стране бојевати против Угарске за што ширу аутономију Хрватске, најпосле ради Далмације изазивати и аустријску владу против себе односно против српске ствари наше, заиста је такт, који нам предочава математичан — неуспјех.

То тим више тврдимо, јер смо у души увјерени, да су Хрвати према нама и нашој српској ствари куд камо горе расположени од Мађара, који нам нашу српску народну аутономију, на привилегијама основану, законским чланком IX. од 1868. год. признаше и ујамчише, дочим Хрвати неће да чују ни о имену српском, камо ли о српској народној аутономији у Хрватској.

Врло је добро „Застава“ у уводном чланку свога 127. броја од 1881. године рекла, да Хрвати — „и на државноправном пољу узмичу и то у очевидној намери да државноправним и финанцијалним уступцима спрам Угарске имају слободније руке спрам Срба —“

И ако би нама потлаченим приличило тражити савезника, да се подчињеног стања избавимо и равноправности дочепамо, ипак нам наш српски карактер недопушта сљедити стопама хрватским, јер нећемо да нашу домовину износимо на пазар.

Али тако исто нећемо, да могуће и успјешно рјешење српског питања у Хрватској учинимо неуспјешним.

Хрвати су створили нагодбу, па зар да ми потлачени Срби будемо хрватскији од самих господара Хрвата, и за цјену имена и племена српског?!!

Више би имало смисла борити се за сједињење Далмације, кад би наша српска далматинска браћа била за сједињење то. Али знајући, да су далматински Срби одлучно против сједињења с Хрватском већ из принципа моралне солидарности, која би међу аустро-угарским Србима постојати морала, неможемо радити против воље наше српске далматинске браће, а по жељи Павлиновића и осталијех новијех Хрвата, који због тога клеветају далмат. Србе, да су нелојални подло подмећајући им некакву чак гравитацију . . . и томе подобна чудеса. Па зар да ми хрв. Срби ма и негативно осуђујемо политични правац наше српске далматинске браће. Тко прати народносне догађаје и односе у Хрватској и Далмацији, тај мора одобрити далм. Србима, што неће под круну Звонимира, тако је далеко дотерао шовинизам хрватски с ову и с ону страну Велебита.

Да завршимо.

Српски је народ са своје вјерности према аустро-угарској монархији и прејасном владајућем дому далеко чувен, као и са своје истрајне храбрости на бојном пољу, па такову лојалност и истрајност показаће и на уставном пољу у обрани своје српске црквене народне аутономије, као и равноправности српског имена и племена у свима јавним државним уредима.

Ако је Хрватима збиља стало до слоге и јединства те заједничког рада на државноправном пољу, прихватиће српске праведне захтеве.

А све дотле за нас Србе државноправни однос Хрватске према Угарској остаје отворено питање већ и за то, да Хрватима из руку избијемо оружје, које би без сумње употребили против наше српске ствари.

Ове жалосним искуством освештане назоре и убјеђење пуштамо у бјели српски свјет том патриотичном намјером, да покажемо преку нужду српског свенародног збора, који би развио српки барјак око кога би се скупили сви Срби посланици на српско-хрватском сабору, као што је то и задарски „Српски Лист“ нагласио. У том срећном стању била би српска самостална странка збиља импозантна — која би ову или ма коју другу хрватску већину морално и политично приморала, да и сама своју владу подстакне, или јој бар не пречи, да се донесу закони, који праведне српске захтеве задовољити могу.

Написав ово — sine ira et studio — спасох српску душу моју.

На Божић 1882. — **М.**

Нови Сад, 8. јануара.

— Одсечни и почасни министарски саветник у кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе, г. Теодор пл. Мандић, стављен је на своје поновљено захтевање у стање покоја, и добио је о томе декрет у очи православне нове године. У томе декрету изриче му се од стране Њ. Величанства највише признање, а министар богочасти изјављује му, да задржава себи право, да се и даље у даним приликама његовим саветом уз накнаду путних трошкова и припадајућих му дневница послужи. Г. Мандић био је још код постојавшег кр. угарског намесништва у Будиму референат за наше просветне ствари. Он је и као посланик учествовао на нашем српском народно-црквеном сабору г. 1864. и 1865. при стварању аутономних уредаба, које су данас под именом „кр. рескрипта од 1868.“ познате. На томе сабору био је и он и референат за неке предмете. Касније је као одсечни и министарски саветник у министарству богочасти такођер радио за наше аутономне ствари, чега ради био је многим нападајима противничким изложен, док није касније и у други одсек у министарству премештен. Сад, кад се г. Мандић са својом службом праштa, ми му желимо да године свога одмора најпријатније проведе, и да оне услуге, које и у будуће круна и влада од њега захтевале буду, увек буду само интересу оне ствари намењене, око које је г. Мандић годинама радио, а то је наша народно-црквена аутономија.

— Јављају нам из Суботице, да је тамо при повратку тамишварског епископа, г. Бранковића из Будапеште — где се овај са наименованим патријархом и са бачким епископом Василијаном јесенас бавио — и приликом проласка његовог поред Суботице, депутација суботичке српске црквене општине дошла да га поздрави као некадањег свога проту. У одговору на поздрав депутације изразио се епископ Бранковић, да ће бачка епархија добити скорим другог епископа Шта ово значи? Још онда, кад је наименовани патријарх отишао горе са синодским оператом и кад су на једаред позвана горе двојица најмлађих епископа (бачки и тамишварски) провосиле су се свакојаке верзије о овоме путу. Говорило се, да је наименовани патријарх хтео, да ова двојица с њиме заједно предаду синодски операт, као да овоме тим већу важност прида. Кажу да су оба епископа само при предаји операта учествовала, а после су одмах изишла оставивши само наименованог патријарха код г. Тисе. Друга је пак — јер остале нећемо да спомињемо — верзија била, да је бављење обојице епископа у Будапешти стојало у свези са премештањем њиховим из једне у другу дијецезу (т. ј. да епископ Бранковић дође у Нови Сад, а епископ Василијан Петровић да оде у Тамишвар). Овда би се — тако се говорило — и то израдило, да бачки епископ ступи опет у уживање целокупног прихода од пустаре Сирига, која пустара данас за дотацију свију епископа служи. Ми не хтедосмо онда то забележити, али сада изгледа, као да ова друга верзија добија у одговору епископа Бранковића, што га је суботичкој депутацији дао, своју потврду. Знају ли за ово остала гг. епископи?

— Добили смо 1. бр. листа „Српство“, што у Вршцу недељно излази. Један од најглавнијих задатака овога листа биће: да брани нашу народно-црквену аутономију. Овај први број доноси на првоме месту чланак под насловом: „Наша црквено-школска аутономија.“ За овим је: „Предлог српском народу с ове стране Дунава и Саве“, који се овако завршује:

„Ми смо се врло јако обрадовали предлогу штампаном у „Застави“, да се протестира против операта синодског. Па како се против тога предлога у народу ћутке прешло, не што би он био непрактичан, већ што не беше озбиљнијих покретача, то га ми опет понављамо, позивајући све наше општине, народне посланике и остале напредне људе и пријатеље народне да се ограде против предлога синодског овим разлозима:

1. Народни сааор је наше једино законодавно тело. Само он, и нико други, има права, да доноси законе за нашу цркву и школу, — само он, и нико други може те законе, према потреби, мењати или допуњавати. По томе „свети“ синод предлогом својим иставио се над сабором као нека „горња кућа“, што такође никад до сада није чињено

2. „Свети“ синод тежи предлогом својим, да поништи сав њему неповољни рад последњих сабора, чинећи трошка народу и излишна посла будућим саборима. У томе се управо и састоји сва мудрост анђелићевих намера, да се никада не изведе рад народних сабора; већ што се на једном сабору урадило, да се на другом обори, пољуља, измени, или бар да остане на папиру у саборској архиви. То се другим речма зове прекосити сабору и убијати углед и важност његову у народу.

3. „Свети“ синод утврђује предлогом својим туторисање и мешање трећега непозваног у наше чисто просветне прилике и тиме

4. Крњи и ово мало самосталног рада и живота нашега народа у овој држави.

5. „Свети“ синод, својим предлогом, ствара превласт поповско-калуђерску у народу. Застој и назадак отуда појавио би се у опште, а особито у народној школи.

Ово су главнији разлози, који нас приморавају да се листом оградимо против предлога синодског, ако нам је збиља драга наша автономија и аукторитет нашег сабора. Протестом треба показати, како српски овострани народ „добар и побожан“ није одан калуђерско-реакционарној странци и како он уме и зна да прати своје животне интересе. Па с тога још једном позивамо наше општине, саборске посланике и све напредне људе из народа да протестују против предлога синодског. Фронт према калуђерима!

Протесте своје нека управе саборском одбору у Ср. Карловцима, па ако ипак остане глас народа — глас вапијућега у пустињи, онда бар знамо на чему смо, те према томе можемо удесити наше делање. Тек нико нас неће моћи корети, да смо наше право равнодушно из руку пустили и да смо се на милост и немилост предали калуђерштини и црквеној реакцији. А ми држимо, да кад се из милијун српских грла у овој држави захори једногласно и громко: Не дамо наше автономије! — да ће онда занемити наше Искаријоте, те се њихов глас неће ни чути тамо где су они мислили да ископају гроб нашој автономији.

Народе српски! На теби је да се покажеш свестан својих права и достојан свога имена!...“

За овим предлогом долази овај позив:

„Србима Вршчанима.

На основу претходног чланка позивамо браћу Србе Вршчане, да што многобројније дођу на јаван збор, који ће се у кафани код „Јелена“ у суботу на нову годину после подне у три сата одржати.

Дневни ред је овај:

Наша црквено-школска автоно-

вог госта, и своје примедбе саопштавали. Мало за тим, па се заборавио и тај догађај; старија господа поседала су већ око стола да се картају; старије госпе селе су заједно, и претресале дневне новости, бацајући пак жељне погледе на карте; омладина је опет наставила своју шумну забаву, само је Милица била нешто забринути и расејана, и једва је на питања одговарала. Али нико то није узео на ум, та Милица је невеста, па има да мисли и на друго што, него све само на ћаскање и на кикотање.

— Како сам се држао? запита Лаза полагано Ранка.

— Са свим добро, одговори овај, као да си ишао у какву глумачку школу.

— Био сам и сам радознао, настави Лаза, како ће ме Милица погледати. Та она зна врло добро, шта ми је рекла кад смо се видели последњи пут....

— Да те никад заборавити неће, и ако иначе не, а оно ће вас само смрт раставити. Је л тако? доврши Ранко Лазину реч.

— Са свим тако, одговори Лаза.

— Знам ја те девојачке фразе, мумлао је Ранко као за себе, нисам добио ни ја друкчи одговор, а кад смо се опет видели, а она је била већ два месеца удата. Кад би хтео мене послушати!

— Па шта да радим? рече Лаза суморно.

— Овај се Милице још за рана. Боље овако, него да после у вину давиш очајање своје, као, брате, ја.

— Али она не може бити тако лакоумна, рече Лаза живо, ту мора бити, да су неки напредни узроци, наговарање можда и претња.

— Је ли Милица имућна? запита Ранко чисто мимогред.

— Ја, бога ми, не знам, одговори Лаза.

— Њена сестра, госпођа Мировићка, донела је свом мужу пет хиљада, толико ће имати ваљда и Милица.

— Али нашто то све?

— Ја не верујем ни једној. У осталом, казаћу ти за који дан, шта ми је у намери.

— Драга Милице, реците ми, за што сте у један мах тако суморни? запита Јеремић своју невесту. Та данас баш треба да сте добре воље, данас, кад ће нам се наздравити као будућем пару.

— Ја не знам, говораше Милица а глас јој дрхташе, хоће нека слутња да ме обхрва. Ја се добру не надам.

— Како то? Та моја љубав је тако бескрајна, тако одана, да не могу да појмим, шта вас може узнемирити.

— Нисам ни ја са собом на чисто; али надајмо се најбољем. Извините, идем сестри мало да помогнем.

Милица се лако поклони Јеремићу и удали се. Кад је излазила из собе, морала је проћи мимо Лазе и Ранка; она обори главу и нагло изађе у ходник. Јеремић је ћутке гледао на њу; на Лазу није ни мислио.

— Јеси ли видео малу Милицу како је збуњена? запита Ранко Лазу.

— Срце ми је сувише јако куцало, а да сам могао пазити и на црте њене, рече Лаза. Брате, реци искрено, је л' да је лепа.

— Не поричем; али то није доста. Срце, брате, срце је главно. И Марија је била лепа, па опет . . .

— Ја не могу да замислим, да је Милица без срце. Та њене речи, ох, да си је могао чути само!

Ранко слегне раменима и не хтеде више говорити У том прође домаћица мимо њих, и позове их на вечеру. Лаза је седео до Ранка, с друге стране његове седела је девојчица једна. У прочељу седели су Милица и Јеремић, јер збиља, њима у почаст било је сазвано друштво. Вечера је текла својим током. Ранко и Лаза мало су допринели општој забави, али за то је било других забављача. У своје време устаде домаћин, поздрави госте, и рече им, за што су данас скупљени. Сви поустајаше и честиташе Милици и Јеремићу; кад је Лаза своју чашу принео к устима, тако му се рука задрхтала, да је приличан део вина просуо на сто. То су приметили многи, али је само Милица знала, шта то управо значи.

Вечера је текла даље, разговори су постајали живљи, смејање постаде јасније, између „многаја љета“ пала је и друга која песма, образи су постајали руменији, очи ватреније, кретање слободније, — само две особе нису делиле општу живахност: Мильца и Лаза. И сам се Ранко упустио у разговор са својом комшиницом, лепом младом глумицом из позоришне дружине.

— Како би било, кад би и ти наздравио невести, рече Ранко Лази лагано, прилика ти је згодна: твоје прво вече у њиховој кући и њено прстеновање.

— Ти се по свој прилици шалиш, рече Лаза изненађено.

— Ни најмање, одговори Ранко мирно. Мени би Милица за време твоје здравице била занимљива студија.

— Видићу, рече Лаза и погледа замишљено преда се. Ранко се опет окрене лепој глумици и настави разговор с њоме.

После неког времена, кад је баш владала тренутна тишина, устаде Лаза са свог места. Сви га погледаше као са неким одобравањем, само се на Милици могла приметити лака сенка брижне радозналости.

— Поштовани мој господин принципал а и остали гости, поче Лаза лагано и одмерено да говори, дозволиће већ, да употребим данашњу прилику, кад сам први пут у овој кући а при овакој свечаности, те да прозборим коју реч. Ја до сад нисам имао срећу, да се упознам са госпођицом Милицом, али тим више сам тој срећи захвалан, што ми баш данас даде прилике, да се са госпођицом упознам, данас,

мија и синодски предлог, да се иста уништи.

Срби Вршчани! Ми смо у целокупном Српству извикани, да смо међу собом најнесложнији и да смо према општим стварима најнемарнији, па покажимо сад делом, да смо први, кад је нужно ступити на браник за наша права и за нашу црквено-школску автономију! С тога је дужност сваког Србина Вршчанина, да дође на овај јаван збор, те да се тако мишљење Срба Вршчана што величанственије манифестише а то с тим пре, што ми немамо законите општине, преко које би могли својим назорима и својим жељама јасна израза дати. На збор на нову годину после подне у три сата треба да дође свако, коме на срцу лежи наша автономија, те да тако дамо импулса свим нашим осталим општинама, да све сложно и одлучно устану у одбрану наших права.

На јаван збор дакле дођимо сви листом, Срби Вршчани, ту нек буде за тај дан рочиште свију нас!!!

У Вршцу, 28. декембра 1882.

Сазивачи."

Ово, што наведосмо, довољно служи у препоруку овоме листу, који ми од своје стране српској публици, нарочито пак оној у Банату, најтоплије препоручујемо.

— У сомборском листу „Родољубу" била је белешка, да се у Будапешти намерава покренути уз припомоћ владину нов лист под именом „Нова Застава", и да су око тога листа врло знатне личности српске, које уредништво „Родољуба" поименце знаде, али их не именује. Затим доноси вршачки лист „Српство" исту белешку велећи, да ће главни сарадници истом листу бити „по чувењу": др. Н. Максимовић, Ст. Поповић Вацки и Ст. В. Поповић. И ми смо нешто о покретању тога новог листа начули, али нама су сасвим друге личности, које у блиском додиру са владом стоје, именоване као покретачи тога листа, — но ми јако сумњамо у истинитост целе те вести, зато и не држимо за опортуно имена дотичних саопштавати. Што се пак горе именоване три личности тиче, ми смо најаутентичније извештени, да ни једна од њих не стоји у свези са евентуалним новим новинарским подузећем, и цела је стьар — у колико се на њихове личности односи — измишљотина. Приметити морамо, да никако није добар начин, на основу голих гласова бацати сумњу на поједине личности уопште, особито пак онакве личности, које данас у нашој народној странци одлично место заузимају, као што је то др. Ника Максимовић. — Овом приликом не можемо а да не споменемо, да се у исто доба проносио глас и о продаји нашега листа. И ово је била измишљотина, која је или злонамерно, или бар из несташлука у свет пуштена, и коју ми овде отворено поричемо.

Изборно кретање у Крајини.

Пошто се приближују избори у хрватско-славонској војеној Крајини, то доносимо у данашњем листу изборни ред за Троједну Краљевину у изводу, т. ј. у оним деловима, који и за Крајину имају важности.

— Из Горње Крајине јављају нам, да се тамо у **вељунском срезу** истакао као кандидат владине странке неки Мркшић, професор са раковачке реалке, који се и католичким и православним свештеницима препоручује, да га у црквама као кандидата прикажу. Срби пак из тога среза — који су тамо претежнији — намеравају бирати илити проту Беговића или Петра Томића, бившег заступника на два последња српска народно-црквена збора. Кад је реч међу протом Беговићем и кандидатом владине странке, онда држимо, да се по себи разуме, да треба на сваки начин бирати проту Беговића као опробану јавну личност. Ми се надамо, да ће Србима њихов српски инстинкт казати, како да се при идућим изборима владају. Има нешто, што данас пред изборе у Крајини озбиљном родољубу бриге задавати мора, а то је агитација, која се тера са повереницама бану и његовом адлатусу, госп. Живковићу, поводом амнестије, што ју је Њ. Величанство силним потричарима крајишких шума (шумским преступницима) издало. Чуство благодарности јесте лепа ствар, особито пак кад се оно као одзив највише милости појављује, — али у тој благодарности не треба нигде да се заборави уставна грађанска дужност. Ми се бојимо, да ту највишу милост не употребе данашњи представници земаљске владе као мамац своје партајске цели. Крајишници треба да су на опрезу, и да помисле, да светла круна не може за своју милост нигда такве жртве тражити, које би ишле на уштрб уставнога права појединих грађана.

— Из **Горње Крајине** добијамо вести, у којима се изражава бојазан, да Горња Крајина при наступајућим изборима за сабор Троједне Краљевине неће имати довољно кандидата Србаља, те се позива уредништво овога листа, да им назначи оне Србе из Срема, који би саборски мандат у стању били заступити, и које би као заступнике у горњо-крајишким срезовима кандидовати могли. Ми одобравамо, што се на оним местима, где згодних кандидата нема, траже кандидати из оних крајева, који су у српским интелигентним људма обилатији, — али морамо и то изјавити, да данашње уредништво „Заставе" нема у томе погледу никаквих свеза, нити се пак може мешати у унутарње крајишке ствари, што би се као непозвано наметање сматрати могло. Но кад ствари овако стоје, ми овај глас пуштамо радо у јавност са позивом на браћу у Срему, да се у овој ствари састану и договоре, те да згодне личности браћи у Г. Крајини препоруче. Наш лист примиће на себе радо дужност, да послужи као посредник у овој важној ствари.

Политички преглед.

На **угарском сабору** од 4. (16.) о. м. примљен је закон. предлог о повишици пореза на шећер и пиво. Затим је претресан и за основу генералне дебате усвојен зак. предлог, по коме се на штедијоничке улоге има ударити нова пореза. Осим референта Хогедиша и финан. министра Сапарије није се нико јаче заузимао за овај предлог, дочим су против њега више њих одлучно говорили, наиме, Хелфи, који је јаким разлозима штетност оваког закона по кредит у опште, а особито по свест за штедњу доказивао, и референту Хегедишу пребацио, да је баш он био, који је год. 1875. онако јако похвалио тадањег министра финан. Села. што исти штедијоничке улоге није узео за предмет порезивања.

При крају је одговорио министар-председник Тиса на Иштоцијеву интерпелацију због Вимпфен-Хиршове афере, велећи, да вест, као да је Хирш Вимпфена унесрећио, није истинита, да Вимпфен бар. Хиршу није ништа друго писао, него да се породице његове прими, а и грофу Калноквју писао је само, то, да милости Њег. Величанства препоручи његову породицу. Одговор је узет на знање.

У **аустријском државном већу** интерпеловао је посланик Думба због стања ствари у Кривошијама. На ову интерпелацију одговорио је аустр. домобрански министар Волсерсхајмб: да је стање ствари у Далмацији у опште задовољавајуће. За Кривошије пак вели, да тамо влада мир, јер и ако се по кад-кад овде-онде догоде поједини нападаји и разбојништва, то се истима не може никакав велики значај приписивати. Ове догађаје проузрокује онај људски олош, што се по ондашњим кршевима мота, те одмах бега преко црногорске границе, чим се погони, почем неће да се приволи повратку у свој завичај.

Извештаји, из којих је г. Велсерсхајмб овај свој одговор црпио, могу бити званични, ал да нису и истинити, то се види на први поглед. Да они, са којима се аустро-угарска војска и дан данас по Кривошијама бије, нису „људски олош", који чини „разбојништва", то се види већ и отуд, што и сам г. министар жали, што се исти неће да поврате у свој завичај — коју жалост према „разбојничком људском олошу" за цел. на би наглашаво. Но и да министар није ово нагласио, ми питамо, какве би цељи могао данас имати разбојник у Кривошијама које су са свим пусте? Шта би данас могао тамо отети, осим по дикојег аустро-угарског војника? Бадава је дакле с овим оклепаним фразама заваравати и себе и друге. Ако има у Кривошијама мира, онда је то само мир пустиње, који не нарушавају разбојници, него прогоњени кривошијанци, који у појединим нападајима због отетог им слободног гњезда траже освете и који ће је тражити, док их год буде. Ово је право стање у Кривошијама. О томе се г. министар и из „Нове сл. Пресе" обавестити могао, која доноси вест, да по назорима, који у Далмацији владују, аустро-угарска влада и не мисли Кривошије репартријирати. Ако је заиста тако, онда неувиђамо, зашто се толика силна крв и толики силни милијони у бојевима око Кривошија истрошили? Да ли за то, да се неколико пустих кршева више има са којима се не зна данас ни шта ни како да се с њима чини.

Кабинет Пироћанчев као да је предузео, да све границе у гажењу законитог стања у Србији прејури. Званичне „Срп. Нов." доносе на челу, у службеном делу своме, два указа краљева, један којим се досадања скупштина, која је за период 1880., 1881. и 1882. изабрана, закључује, и други, којим се из посланика ове скупштине, дакле већ закључене скупштине, којој је време истекло, посланицима које су мандати са свим важити престали, нова ванредна скупштина за 1. јан. 1883. сазива. Ово већ више није уникум, ни апсурдум, овоме се имена не да тако лако наћи. Први је указ контрасигновао Пироћанац и Гарашанин, други Гарашанин сам, који има и да га изврши. Како ће г. Гарашанин ову контрасигнатуру оправдати, то не знамо. Но на шта и питати тако што. Г. Гарашанин свакако мисли, кад досадањој редовној скупштини није требала законитост, на што је онда иста и ванредној — та она баш за то, што је ванредна, може тим пре и ванзаконита бити. „Das ist der Fluch der bösen That" etc...

Министарска криза у Црној Гори као да хоће већег обима да узме, него што се у први мах мислило. Ако је једном брзојаву „Нове сл. Пресе" веровати, који је иста из Котора добила, то су и министри Радонић, Пламенац и Церовић поднели своје оставке. Кнез Никола није ове још уважио, но за случај, ако их уважи, онда би Радонић био био именован за посланика у Царигруду, а Церовић би отишао за губернатора у Никшић.

Положај Алеко паше у источној Румелији бива све тежи. Јавили смо читаоцима нашим, да је између њега и руског заступника Кребла дошло до озбиљних размирица. Бечке новине тврдиле су све до сада, да Алеко паша неће ни у чем у овој размирици попустити, и да ће због тога Кребел на сваки начин морати одазван бити. Сада пак „Ажанс-Ава" сасма противну вест доноси, која јавља, да је Порта Алеко паши издала налог, да се код Кребла има да извини. Почем пак Алеко паша овом налогу неће да одговори, то се сматра, да је криза не избежна.

Принц Жером Наполеон или као што га подругљиво називају принц „Плон-Плон", још другчије и црвени принц ухапшен је 4. (16.) о. м. у Паризу због тога, што се је усудио учинити атентат на француску републику. И ово је један догађај, који показује, од каквог је огромног значаја била личност покојног Гамбете за Француску, каковога је респекта овај трибун народни знао да улије у непријатеље народне слободе. На што разни претенденти срушених царских и краљевских престола у Француској ни помислити нису смели за живота његова, на то су се одважили, чим је он очи склопио.

Принц Наполеон, дознав, да бурбонски претенденат гроф Шамбор кани са неком прокламацијом изаћи пред народ француски, решио се у споразуму са својим присталицама, да предвари бурбонско наметало својим наметањем, те је у потајзором 4. (16.) о. м. дао по рогљевима париских сокака изприлепљивати у више хиљада примерака свој манифест, управљен на народ француски, у коме у главном вели: „Француска пати, већини народа ојадило је владајуће стање. Без поверења у садањост, чини се да чека она на будућност, коју ће само мушком отважношћу достићи моћи." Цртајући жалосну слику о положају Француске, вели он даље: Ексекутивна моћ слаба је и неспособна, у коморе нема ни правца ни воље, раскомадана је у партаје. Реакцијонари умерењаци и радикали доспевали су једно за другом на владу и сви су насели. Кризе не престају, и дотичу се већ и поглавице државне. Пет влада имаде. Војска је славољубивим људма издана, војнички дух угушен. Администрација је роб најпрепреденијих изборних маневара. Земљу исисавати, не значи управљати њоме. Магистратура је у опасности, финансије су уздрмане, порези тешки, расходи велики, равновиса у државном газдинству нема више. Атеизам напада на религију, само конкордат може донети религиозни мир. Сва животна питања демократије, праведно разделење терета у корист сиротиње поричу се, трговина је оштећена. Спољна политика злонамерно је употребљена против слабијег, и стоји у служби неке особите снекулиције. У Тунису, који је по скупе новце окупован, без да шта вреди, пудљива је, дочим је невешта у Египту, где Француска има својих интереса. Француска, која је некад тако велика била, нема више пријатеља, ни значаја с поља. Земљи је нужна јака Француска. Положај овој с поља добићемо само, кад се дигнемо унутри. Но док народ не проговори, не може се Француска дићи. Као наследник Наполеона I. и Наполеона III. ја сам једини међу живима, који 7.3000.000 гласова у себи спаја. Од смрти царског принца ћутао сам непрестано, да не би сметао експериментовању. Тужан сам чекао, док ми догађаји реч не даду. Ћутање моје био је патријотски израз поштовања, које сам миру земље одавао. Држање и осећаје моје потварили су. Чак су и сина против оца подстакли. Синови моји још су удаљени од политике. Природни ред означује им места за мном, они ће верни остати наполеонској традицији."

Наваћајући, да он неће да абдикује, наставља: Два начела владају светом, начело воље народне и суверенитета. Заступници прошлости коначно су одбијени. Са присталицама беле заставе, јединог знамења бурбонске куће не да се до споразума доћи, Наполеони су, који бране суверенство народа. Ја не представљам странку, него начело. Ово је начело, да народ има право, да бира сам себи државног главара. „Французи!" завршује се у манифесту, „сетите се речи Наполеона: Што је без народа учињено то је незаконито".

Овако ге усуђује говорити принц Плон-Плон, коме свет поред безкарактерности Наполеона III. још и пудљивост сибарите као главне црте бића му пуним правом придева, човек, који је из кримског рата због пудљивости своје одазван, који на позив омалског херцега није смео на двобој изаћи, који је у немачко-француском рату домовини својој леђа окренуо, и тек онда у исту се вратио, кад је узвишеност Гамбетина, познавајући ништавост свију ових некадањих пијавица народних, допустила им повратак у отачаство под условом, да поштени грађани републике буду. По себи се разуме, да Гамбета при томе није толико на њиково поштење зидао, колико на своју и на моћ републике. И право је имао, као што ево и живот и смрт његова сведочи. За живота његова не смедоше се ни живи показати, а после смрти његове одговорио је народ француски, комора његова и власти његове на овај бестидни атентат онако, као што би то Гамбета очекивати могао, као што свест народна заповеда. Народ је манифесте сам здерао са рогљева и ногама их газио, власти су по захтеву закона пудљивог принца због злочина издаје отачаства ухапсили, а комора на предлог посланика Флокета са огромном већином закључила, да се предлог истог, по коме се сви потомци оних породица, које су некада на престолу Француске седиле, из земље прогонити имају, прогласи као прешан.

Ако се је ко још сумњао, да са Гамбетом није и свест републиканска у гроб сишла, тај се је овим догађајем разуверити морао. О чему ни најтврђи разлози републиканаца нису могли противнике републике у земљи и ван земље да убеде, о томе их је убедила велика манифестација земље и народа, коју је бестидност једне помиловане протуве изазвала. Хоће ли ову власти француске по целој строгости закона судити, или ће је просто из земље протерати, о томе се још ништа позитивно не зна. Но слабо ће свет интересовати, какове ће казни принц Плон-Плон удостојен бити. Чему се сваки пријатељ народних слобода радује, то је, да је овај атентат засведочио, да француска република тврђе стоји, него што то мисле, они, који иза леђа принца Плон-Плона и грофа Шамбора и преко ових ове бестидне атентате француској републици спремају.

Изборни ред за Троједну Краљевину.

(У изводу.)

II. Изборно право.

§. 3. Право избора има сваки, који је полаг установа закона од 30. априла 1880. о уређењу завичајних одношаја у краљевинама Хрватској и Славонији стекао завичајно право у којој обћини ових краљевина, ако је 24 године навршио, те који имаде које од својства назначених у §§. 5. и 6. овога закона.

Право избора немогу вршити:

1. особе, које стоје под скрбништвом или под стечајем док овај траје;

2. особе, одсуђене ради злочина или ради дру-

мија и синодски предлог, да се иста уништи.

Срби Вршчани! Ми смо у целокупном Српству извикани, да смо међу собом најнесложнији и да смо према општим стварима најнемарнији, па покажимо сад делом, да смо први, кад је нужно ступити на браник за наша права и за нашу црквено-школску автономију! С тога је дужност сваког Србина Вршчанина, да дође на овај јаван збор, те да се тако мишљење Срба Вршчана што величанственије манифестише а то с тим пре, што ми немамо законите општине, преко које би могли својим назорима и својим жељама јасна израза дати. На збор на нову годину после подне у три сата треба да дође свако, коме на срцу лежи наша автономија, те да тако дамо импулса свим нашим осталим општинама, да све сложно и одлучно устану у одбрану наших права.

На јаван збор дакле дођимо сви листом, Срби Вршчани, ту нек буде за тај дан рочиште свију нас!!!

У Вршцу, 28. декембра 1882.

Сазивачи."

Ово, што наведосмо, довољно служи у препоруку овоме листу, који ми од своје стране српској публици, нарочито пак оној у Банату, најтоплије препоручујемо.

— У сомборском листу „Родољубу" била је белешка, да се у Будапешти намерава покренути уз припомоћ владину нов лист под именом „Нова Застава", и да су око тога листа врло знатне личности српске, које уредништво „Родољуба" поименце знаде, али их не именује. Затим доноси вршачки лист „Српство" исту белешку велећи, да ће главни сарадници истом листу бити „по чувењу": др. Н. Максимовић, Ст. Поповић Вацки и Ст. В. Поповић. И ми смо нешто о покретању тога новог листа начули, али нама су сасвим друге личности, које у блиском додиру са владом стоје, именоване као покретачи тога листа, — но ми јако сумњамо у истинитост целе те вести, зато и не држимо за опортуно имена дотичних саопштавати. Што се пак горе именоване три личности тиче, ми смо најаутентичније извештени, да ни једна од њих не стоји у свези са евентуалним новим новинарским подузећем, и цела је стьар — у колико се на њихове личности односи — измишљотина. Приметити морамо, да никако није добар начин, на основу голих гласова бацати сумњу на поједине личности уопште, особито пак онакве личности, које данас у нашој народној странци одлично место заузимају, као што је то др. Ника Максимовић. — Овом приликом не можемо а да не споменемо, да се у исто доба проносио глас и о продаји нашега листа. И ово је била измишљотина, која је или злонамерно, или бар из несташлука у свет пуштена, и коју ми овде отворено поричемо.

Изборно кретање у Крајини.

Пошто се приближују избори у хрватско-славонској војеној Крајини, то доносимо у данашњем листу изборни ред за Троједну Краљевину у изводу, т. ј. у оним деловима, који и за Крајину имају важности.

— Из Горње Крајине јављају нам, да се тамо у **вељунском срезу** истакао као кандидат владине странке неки Мркшић, професор са раковачке реалке, који се и католичким и православним свештеницима препоручује, да га у црквама као кандидата прикажу. Срби пак из тога среза — који су тамо претежнији — намеравају бирати илити проту Беговића или Петра Томића, бившег заступника на два последња српска народно-црквена збора. Кад је реч међу протом Беговићем и кандидатом владине странке, онда држимо, да се по себи разуме, да треба на сваки начин бирати проту Беговића као опробану јавну личност. Ми се надамо, да ће Србима њихов српски инстинкт казати, како да се при идућим изборима владају. Има нешто, што данас пред изборе у Крајини озбиљном родољубу бриге задавати мора, а то је агитација, која се тера са повереницама бану и његовом адлатусу, госп. Живковићу, поводом амнестије, што ју је Њ. Величанство силним потричарима крајишких шума (шумским преступницима) издало. Чуство благодарности јесте лепа ствар, особито пак кад се оно као одзив највише милости појављује, — али у тој благодарности не треба нигде да се заборави уставна грађанска дужност. Ми се бојимо, да ту највишу милост не употребе данашњи представници земаљске владе као мамац своје партајске цели. Крајишници треба да су на опрезу, и да помисле, да светла круна не може за своју милост нигда такве жртве тражити, које би ишле на уштрб уставнога права појединих грађана.

— Из **Горње Крајине** добијамо вести, у којима се изражава бојазан, да Горња Крајина при наступајућим изборима за сабор Троједне Краљевине неће имати довољно кандидата Србаља, те се позива уредништво овога листа, да им назначи оне Србе из Срема, који би саборски мандат у стању били заступити, и које би као заступнике у горњо-крајишким срезовима кандидовати могли. Ми одобравамо, што се на оним местима, где згодних кандидата нема, траже кандидати из оних крајева, који су у српским интелигентним људма обилатији, — али морамо и то изјавити, да данашње уредништво „Заставе" нема у томе погледу никаквих свеза, нити се пак може мешати у унутарње крајишке ствари, што би се као непозвано наметање сматрати могло. Но кад ствари овако стоје, ми овај глас пуштамо радо у јавност са позивом на браћу у Срему, да се у овој ствари састану и договоре, те да згодне личности браћи у Г. Крајини препоруче. Наш лист примиће на себе радо дужност, да послужи као посредник у овој важној ствари.

Политички преглед.

На **угарском сабору** од 4. (16.) о. м. примљен је закон. предлог о повишици пореза на шећер и пиво. Затим је претресан и за основу генералне дебате усвојен зак. предлог, по коме се на штедијоничке улоге има ударити нова пореза. Осим референта Хогедиша и финан. министра Сапарије није се нико јаче заузимао за овај предлог, дочим су против њега више њих одлучно говорили, наиме, Хелфи, који је јаким разлозима штетност оваког закона по кредит у опште, а особито по свест за штедњу доказивао, и референту Хегедишу пребацио, да је баш он био, који је год. 1875. онако јако похвалио тадањег министра финан. Села. што исти штедијоничке улоге није узео за предмет порезивања.

При крају је одговорио министар-председник Тиса на Иштоцијеву интерпелацију због Вимпфен-Хиршове афере, велећи, да вест, као да је Хирш Вимпфена унесрећио, није истинита, да Вимпфен бар. Хиршу није ништа друго писао, него да се породице његове прими, а и грофу Калноквју писао је само, то, да милости Њег. Величанства препоручи његову породицу. Одговор је узет на знање.

У **аустријском државном већу** интерпеловао је посланик Думба због стања ствари у Кривошијама. На ову интерпелацију одговорио је аустр. домобрански министар Волсерсхајмб: да је стање ствари у Далмацији у опште задовољавајуће. За Кривошије пак вели, да тамо влада мир, јер и ако се по кад-кад овде-онде догоде поједини нападаји и разбојништва, то се истима не може никакав велики значај приписивати. Ове догађаје проузрокује онај људски олош, што се по ондашњим кршевима мота, те одмах бега преко црногорске границе, чим се погони, почем неће да се приволи повратку у свој завичај.

Извештаји, из којих је г. Велсерсхајмб овај свој одговор црпио, могу бити званични, ал да нису и истинити, то се види на први поглед. Да они, са којима се аустро-угарска војска и дан данас по Кривошијама бије, нису „људски олош", који чини „разбојништва", то се види већ и отуд, што и сам г. министар жали, што се исти неће да поврате у свој завичај — коју жалост према „разбојничком људском олошу" за цел. на би наглашаво. Но и да министар није ово нагласио, ми питамо, какве би цељи могао данас имати разбојник у Кривошијама које су са свим пусте? Шта би данас могао тамо отети, осим по дикојег аустро-угарског војника? Бадава је дакле с овим оклепаним фразама заваравати и себе и друге. Ако има у Кривошијама мира, онда је то само мир пустиње, који не нарушавају разбојници, него прогоњени кривошијанци, који у појединим нападајима због отетог им слободног гњезда траже освете и који ће је тражити, док их год буде. Ово је право стање у Кривошијама. О томе се г. министар и из „Нове сл. Пресе" обавестити могао, која доноси вест, да по назорима, који у Далмацији владују, аустро-угарска влада и не мисли Кривошије репартријирати. Ако је заиста тако, онда неувиђамо, зашто се толика силна крв и толики силни милијони у бојевима око Кривошија истрошили? Да ли за то, да се неколико пустих кршева више има са којима се не зна данас ни шта ни како да се с њима чини.

Кабинет Пироћанчев као да је предузео, да све границе у гажењу законитог стања у Србији прејури. Званичне „Срп. Нов." доносе на челу, у службеном делу своме, два указа краљева, један којим се досадања скупштина, која је за период 1880., 1881. и 1882. изабрана, закључује, и други, којим се из посланика ове скупштине, дакле већ закључене скупштине, којој је време истекло, посланицима које су мандати са свим важити престали, нова ванредна скупштина за 1. јан. 1883. сазива. Ово већ више није уникум, ни апсурдум, овоме се имена не да тако лако наћи. Први је указ контрасигновао Пироћанац и Гарашанин, други Гарашанин сам, који има и да га изврши. Како ће г. Гарашанин ову контрасигнатуру оправдати, то не знамо. Но на шта и питати тако што. Г. Гарашанин свакако мисли, кад досадањој редовној скупштини није требала законитост, на што је онда иста и ванредној — та она баш за то, што је ванредна, може тим пре и ванзаконита бити. „Das ist der Fluch der bösen That" etc...

Министарска криза у Црној Гори као да хоће већег обима да узме, него што се у први мах мислило. Ако је једном брзојаву „Нове сл. Пресе" веровати, који је иста из Котора добила, то су и министри Радонић, Пламенац и Церовић поднели своје оставке. Кнез Никола није ове још уважио, но за случај, ако их уважи, онда би Радонић био био именован за посланика у Царигруду, а Церовић би отишао за губернатора у Никшић.

Положај Алеко паше у источној Румелији бива све тежи. Јавили смо читаоцима нашим, да је између њега и руског заступника Кребла дошло до озбиљних размирица. Бечке новине тврдиле су све до сада, да Алеко паша неће ни у чем у овој размирици попустити, и да ће због тога Кребел на сваки начин морати одазван бити. Сада пак „Ажанс-Ава" сасма противну вест доноси, која јавља, да је Порта Алеко паши издала налог, да се код Кребла има да извини. Почем пак Алеко паша овом налогу неће да одговори, то се сматра, да је криза не избежна.

Принц Жером Наполеон или као што га подругљиво називају принц „Плон-Плон", још другчије и црвени принц ухапшен је 4. (16.) о. м. у Паризу због тога, што се је усудио учинити атентат на француску републику. И ово је један догађај, који показује, од каквог је огромног значаја била личност покојног Гамбете за Француску, каковога је респекта овај трибун народни знао да улије у непријатеље народне слободе. На што разни претенденти срушених царских и краљевских престола у Француској ни помислити нису смели за живота његова, на то су се одважили, чим је он очи склопио.

Принц Наполеон, дознав, да бурбонски претенденат гроф Шамбор кани са неком прокламацијом изаћи пред народ француски, решио се у споразуму са својим присталицама, да предвари бурбонско наметало својим наметањем, те је у потајзором 4. (16.) о. м. дао по рогљевима париских сокака изприлепљивати у више хиљада примерака свој манифест, управљен на народ француски, у коме у главном вели: „Француска пати, већини народа ојадило је владајуће стање. Без поверења у садањост, чини се да чека она на будућност, коју ће само мушком отважношћу достићи моћи." Цртајући жалосну слику о положају Француске, вели он даље: Ексекутивна моћ слаба је и неспо-

---

кад је по њу тако велеважан дан, од ког је само још један важнији, а то је дан венчања. За иста, у девојачком животу најузвишенији и најпоетичнији тренутак, — што се спољашњег живота тиче. Али тај спољашњи живот може бити и са унутрашњим, са душевним, најтешње, тако рећи, органски исплетен, ако је том важном кораку — ја мислим брак — непосредан повод: искрена оданост, срдачно убеђење, милокрвна струја, једном речи: љубав. Да је овде тако, о том не сумњам ни најмање, јер држим, да љубав мора бити сваком браку и повод и средство и цел. Где тога нема, може се и без аугура будућност прорећи. Љубав је све и сва на овом свету, и девојка, која љуби, приближује се и не знајући идеалу. Али на свету постоји и варљива љубав, која обмањује и девојку и момка, — и тешко таком пару, ако верује у лабаву појаву њену. Девојка може само један пут љубити, или ни један пут; рећи може до душе и више пута, па још ако речи теку из примамљиве појаве, онда је момку, који им верује, сломљен будући живот, и то на начин, који се најмање даје оправдати, на начин лакоуман. Ја познајем такву једну девојку и таквог момка, али — то не спада сад амо. У уверењу дакле, да је повод данашњој свези између господина Јеремића и госпођице Милице чиста љубав, дижем своју чашу у њихово здравље.

Опште одобравање пратило је последње речи Лазине, који је међу тим чашу испио до дна, Милици се поклонио и опет мирно на своје место сео. Ранко, који Милицу није из ока пустио, могао се на њој доста настудирату. Свака реч Лазина огледала се на њеноме лицу, и кад је Лаза споменуо да познаје такву девојку и таквог момка, онда је Ранко у један мах држао. да ће Милица пасти у несвест. Али се одржала, и то напором целе душевне силе њене. Многима, међу њима и самом Јеремићу, биле су Лазине речи загонетне; али он није много бригу о њима водио, већ се радосно окренуо својој лепој невести. Али како се тргао, кад је Милицу тако бледу видео. Он погледа Лазу, па опет Милицу, па опет Лазу, и није дотле мировао, док није Милицу запитао за узрок њене узрујаности. Милица му даде кратак одговор, којим се за сад морао задовољити.

— Твоја је здравица била на њу од ванредног ефекта, шапне Ранко Лази, шта више, и Јеремић се нешто ужурбао.

— То нисам хтео, примети Лаза лагано.

— Све једно, рече Ранко, мени је бар лакше. Него још нешто. Како би било, да се овог вечера удвараш мојој комшиници. Ја мислим, да би и то било од ефекта.

(Наставиће се.)

тога по казненом закону кажњива чина, почињена с користољубља или против јавне ћудоредности.

§. 4. Изборно право врши се посредно и непосредно.

Они, који врше изборно право посредно, зову се бирачи, а они, који га врше непосредно зову се изборници.

§. 5. установљује изборне котаре, у којима се изборно право врши само непосредно и коме оно припада у Хрватској и Славонији.

§. 6. говори о изборном праву непосредном и посредном у Хрватској и Славонији.

§. 7. У своту изравнога пореза назначену у §§. 5. и 6. имаду се урачунати све врсте изравнога пореза.

§. 8. Право избора може свако вршити само у оном изборном котару, у којем редовно станује.

Но ко обитава изван обсега краљевина Хрватске и Славоније као јавни службеник, те из својства §. 3. о. з. поседује у обсегу истих краљевина некретнина, и плаћа најмање 50 фор. изравнога пореза, имаде се уврстити у листине оне обћине, у којој плаћа највише пореза, те може изборно право вршити у изборном котару, на који дотична обћина спада.

III. Листине бирача и изборника.

§. 9. У року од десет дана након проглашења назочнога закона о сборнику закона и наредаба имају градска и остала обћинска поглаварства пописати особе, које у смислу предидућих установа овога закона имаду право буд посредно буд непосредно бирати заступника у сабор.

У обћинама, у којима се изборно право врши посредно и непосредно, имаду се напосе листине бирача саставити, а напосе листине изборника.

У обћинама, којима подручје спада на два или више изборних котара, имају се за сваки изборни котар саставити посебне листине бирача и изборника за она места, која припадају дотичноме изборноме котару.

У градовима, који бирају више од једнога заступника, има се попис обавити за сваки изборни котар напосе.

§. 10. У обћинама, уређеним према зак. чланку XVI.: 1870., и према реду за обћине развојачене Крајине од 8. јуна 1871., узакоњеним зак. чланком од 30. декембра 1873., обављају тај попис обћинска поглаварства под непосредним надзором поджупанијског изасланика.

§. 11. По измаку рока наведена у §. 9. имаду се листине бирача и изборника на свачији увид изложити кроз осам дана у обћинском уреду и прибити на обћински уред; осим тога има се у сваком месту обћине јавно изложити листина бирача и изборника из дотичнога места.

Узети си препис од изложених листина свакоме је слободно.

Чим су листине изложене, имаде се то обнародовати огласи, прибијеним на обћинским местима, те ваља у огласу изрично навести дан од којега и до којега су листине изложене, и да је уз осамдневно изложење отворен рок за приговоре против листина изборника и бирача.

IV. Рекламација против листина изборника и бирача и избор изборника.

§. 12. Когод држи, да је протузаконито испуштен из листина бирача и изборника, може у року од осам дана, рачунајући од дана, којега буду листине изложене, и то по могућности уз доприношење евентуално потребити доказа захтевати, да се у односну листину унесе.

У истом року може сваки уписани бирач или изборник и то по могућности уз доприношење евентуално потребитих доказа захтевати, да се из дотичних листина брише бирач или изборник у њих неправилно унешен, или да се упише, ко је из дотичних листина испуштен.

Рекламације имаду се поднети писмено или пријавити усмено обћинском поглаварству, које је дужно у случају потребе уреда ради прибавити потребита доказа.

О устменим рекламацијама има се списати записник.

О свим рекламацијама води обћинско поглаварство точан попис. —

§. 13. Рекламације решавају:

а) у градови одбори, који састоје од начелника или његова заменика као председника и двају чланова градског заступства, које градско заступство изабере већином гласова;

б) у обћинама уређеним према зак. чланку XVI.: 1870., и према реду за обћине развојачене крајине од 8. јуна 1871., узакоњеном зак. чл. од 30. дец. 1873., одбори, који састоје од изасланика поджупаније као председника и двају чланова обћинскога заступства, које обћинско заступство изабере већином гласова.

Гледе обављања писарничких послова имаду поседници ових одбора одредити што треба.

§. 14. Рекламације против листина бирача решава у предстојећем параграфу 13. сл. б) речени одбор у року од три дана, без свакога даљега призива, те одређује на темељу исправљених листина бирача у даљњем року од три дана избор изборника.

Дан и место избора има се три дана пре избора у свим местима дотичне обћине прогласити.

§. 15. Избор изборника руководи одбор, састојећи од обћинскога начелника, и двају обћинских заступника, које обћинско заступство изабере већином гласова.

Бирање изборника бива устмено и јавно.

Избор овај важи три године. Избор првих изборника важиће ипак до конца године 1884. (§. 36).

§. 16. Свака скупина од педесет бирача бира између пописаних бирача дотичне обћине једнога изборника, који са непосредним изборницима бира народнога заступника.

§. 17. Бирачи сваке поједине политичке обћине и ако је ова раздељена на више изборних котара, свакога такова дела, бирају изборнике правилно у месту седишта дотичнога обћинскога поглаварства. Но за поједина места или за поједине громаде места, која имају преко 200 пописаних бирача, те су преко 10 километара удаљена од седишта поглаварства, има одбор (§. 15.) одредити избор изборника у дотичном месту.

Дошавше к избору бираче прозива председник изборнога одбора оним редем, којим су у листину уписани све до 50.

Свака 50 бирача сачињава једну скупину. Скупине имаду се тако састављати, да буду у сваку прибрани бирачи једнога места, затим из најближи суседни места.

Ако је у скупини од 50 бирача присутно барем њих петорица, бирају једнога изборника. Затим прозива председник истим начином опет следеће скупине од педесет до педесет и присутни од ових, ако их има најмање петорица за сваку скупину, бирају по једнога изборника.

Ако би за последњу скупину преостао мањи број од педесет бирача, пак су присутна барем тројица ови бирају једнога изборника.

За изборника изабран је онај, за кога је абсолутна већина гласовала, и ако неби нико абсолутне већине добио, понављају избор присутни од педесеторице пре гласајућих бирача између оне двојице, који су код првог бирања највише гласова добили.

Започето гласовање несме се прекинути.

§. 18. Имена изабраних изборника има одбор (§. 15.) по довршеном избору на биралишту прогласити, затим изложити начином прописаним у §. 11. и прогласити тродневни рок за приговоре против изабрани изборника, а уједно последак избора уз прилог листине бирача и изборнога записника приобћити одбору за решавање рекламација (§. 13. б).

§. 19. Приговори против изабрани изборника, односно против изборном чину, имају се поднети обћинском поглаварству по пропису §. 12. у року од три дана.

§. 20. Рекламационални одбор има свеколике приговоре тако против непосредни као и против бирани изборника решити у року од 5 дана, рачунајући од дана поднешене рекламације, те одлуке своје, чим постану правомоћне, у изборним листинама провести.

§. 21. Решитбе имаду се образложити, те неодвлачно у писменом одправку доставити дотичним странкама.

§. 22. Против решитбе одбора може дотичник призвати на кр. стол седморице. У призиву могу се навести и допринети нова доказала.

Призив ваља уложити писмено или устмено у року од пет дана, рачунајући од дана доставе одборске решитбе.

У градовима улаже се призив код градскога поглаварства, у обћинама, уређеним према чл. XVI.: 1870., и према реду за обћине развојачене крајине од 8. јуна 1871., узакоњеним законским чланком од 30. декембра 1873., код поджупаније.

О устменим призивним пријавама има се списати записник.

О свим призивним пријавама водиће се тачан попис.

§. 23. Градска поглаварства и поджупаније имаду неодвлачно предложити призиве уз одборску одлуку и нужне прилоге непосредно кр. столу седморице.

§. 24 Кр. стол седморице решава призиве у сенату од три члана.

Сенату председава председник или законити му заменик.

Као чланови сената могу се призвати и већници банскога стола. —

§. 25. Сенат одлучује с искључењем свакога даљега извида у тајној седници абсолутном већином гласова.

Свиколики призиви имаду се решити у року од осам дана.

§. 26. Решитбе имаду се образложити и у писменом одправку безодвлачно доставити области, која је призив поднела.

О решитбама стола седморице имаду се безодвлачно писмено обавестити призиватељи.

§. 27. На темељу решитаба кр. стола седморице има рекламацијонални одбор исправити и коначно установити листину непосредних и изабраних изборника.

Ако буде избор биранога изборника проглашен неваљаним, има дотична скупина бирача у року од 8 дана накнадним избором изабрати новога изборника.

Гледе овога избора ваљају прописи §. 15—22.

Но избор овај непречи, нити да се коначно установе изборне листине нити да се предузме у то време падши избор народнога заступника.

Чим овакав избор постане правомоћним, увршћује га рекламацијонални одбор накнадно у изборну листину.

§. 28. Изворнике листина непосредних и бираних изборника, подписане по рекламацијоналном одбору, имаду чувати начелници обћина, а оверовљене преписе истих имаду градска поглаварства поднети кр. владном оделу за унутарње послове, остала пак обћинска поглаварства поджупанији.

§. 29. На темељу коначно установљених листина имаду поджупаније саставити листине изборника за сваки поједини изборни котар свога подручја, те их у оверовљеном препису поднети кр. владном оделу за унутарње послове.

Ако пак која обћина или део обћине спада у изборни котар друге поджупаније, имају се изборне листине ове обћине или дела њезинога приобћити дотичној поджупанији.

§. 30. Овако састављене листине јесу сталне и могу се променити само путем ревизије, која се сваке године обавити има, затим накнадним избором (§. 33.) и напокон новим избором изборника, који се сваке треће године предузети има (§. 31—36.)

(Свршиће се.)

ДОПИСИ

Сарајево, на св. Стевана. (**Косановић сарајевски владика и српско свештенство. — Стадлер врхбосански надбискуп и фратри. — Комуналне школе. — Српско сиротиште мис-Ирбе**). — Скоријем ће се навршити двије године како је Косановић, садањи сар. владика, преузео духовну управу наше дијецезе. Премда нијесмо могли одобрити начин, којијем је К. постао јепископом, то смо се ипак — послије свршеног чина — зарадовали, али само с тога, што је тијем ера грчке владавине у нашој цркви престанула, јер нам је грабљивост ненаситимијех фанаријота дотужила и једва чекасмо, да их се курталишемо. Што је наш свијет патио од мухамеданскијех насилника ни по јада, али су га гњечили и цједили фанаријоте и шта више жуте Турке против Срба дражили. Те калуђерске пијавице су након себе оставили гадну успомену код нашег народа. Доживјети, да је једном за свагда крај учињен аговању грчке калуђерштине, бијаше за нас веома угодно магновење. Али та тренутна радост није нас могла толико занијети, да смо изгубили из вида наше право, које је и сама православна црква освештала, да сами себи бирамо владику. К. је постао владиком без икаква саутицања нашега народа; он се умио препоручити мјеродавницима и додворити царске милости, те мишљаше, да смо му ми сувишни. Но тако раде само они људи, који гледе једино своју личну корист и који се не осврћу на народна права и народне интересе, а не онај чојек, који се издавао за патриоту. Читаоцима ће бити познато, да је аустријска влада са цариградскијем патријархом склопила конвенцију, по којој је патријарху остављено право (и то формално), да само кандидује јепископе у босанско-херцеговачким јепархијама, а цар аустријски, да их наименује — наравно, ако му се свиди предложеник. По себи се разумије, да ће се само она лица постављати српскијем владикама у којијема се буде имало вјере, да ће интересе бечког двора жилаво промицати. А на жалост налази се и такијех српскијех синова, који се појагме за „блијеском“ митре, ма и на рачун свог мукотрпног народа. Да народу у тум случају мора бити са свијем све једно, а сједео Србин а Грк на архијерејској столици, природна је ствар. Која нам је ваjда од таког Србина, коме је народ девета брига? — а српске ми вјере теже нам је виђети невјерна Србина, него злурадог Грка, јер од инородца не моремо ни очекивати бог зна шта, али од свог рођеног сина, држим да имамо права захтјевати, да је заштитник и бранитељ свог гоњеног народа. Питасмо се њеком надом, да ће тијем узурпиранијем наименовањем бар уређеније прилике наступити у босанској хијерархији. Изгледасмо од К. — који се nota bene нашијем парама изучио — да ће мушки заступати интересе наше цркве и нашег народа. Но све то бјеше варљива нада, пошто нас је жалосно искуство о противноме увјерило и у такој мјери разувјерило, да ништа добро и корисно не исчекујемо од те бечке господе. Они, који су нам К. натурили за владику, добро су га прозријела и уведјели, да ће свидно оруђе бити, јер се он за ове двије године, од како је постао владиком, показао кров апатичнијем и летаргичнијем човјеком. Тај његов индиферентизам према нашијем јавнијем стварима најбоље је искочио на видик, кака се црквена опћина на њега обратила с молбом, да принесе прилог на српску гимназију. Владика је, као врховни патрон исте гимназије, одговорио опћини, да га се окане и да он не може (?!) ништа дати на издржавање гимназије; — пошто га нијесу питали кад су је отварали, нека га ни не питају кад је мисле затварата“ — то су ipsissima verba, која се чувају у опћинској писмохрани. Међутијем је К. смео с ума, да је он на истој гимназији годину и по дана наставником био и да је вукао лијепу награду за свој незнатан труд. Зар је високопреосвећени заборавио, да је опћини свечано обећао, када га је изабрала за предједника патронату срп. гимназије, да ће циркуларом позвати своје потчињене свећенике, да сваки у својој нурији бар по један дукат скупи на сар. срп. гимназију? Та није то довољно само фигурирати као врховни патрон неког завода, него се ваља, као такови, за свестран напредак истога старати, а нарочито настојати, да му се опстанак свијем могућијем сретствима обезбједи. Као што видите К. ништа није учинио за наше школе и вјерујте ми, да не бијаше родољубивијех мужева по њему би се могле на радост нашијех непријатеља затворити. — Сада да видимо, да ли се К. постарао, да се побољша материјално стање и социјални положај нашег јадног свећенства. Стање нашијех попова није се ни за зеру поправило, а смјело могу рећи, да они много траљавије стоје, но прeђе. Ваља вам знати, да у нас свећеници немају сталне плате, него добијају неустановљену награду за поједине функције које обаве. Наш је народ услијед дуготрајног устанка, окупације а особито услијед садање злочесте и скупе управе веома осиромашио, тако, да једва смаже своје потријебе; природно је, да је у овакијем околностима и свећенству ружно, јер му је опстанак тјесно скопчан са благостањем народа. Прође толико времена а нико и не хаје, да осигура православнијем свећеницима човјечну екзистенцију. Зар се српски владика не стиди, да му је свећенство тако опало, да скоро ни пристојног одјела нема? Зар владици не спада у строгу дужност, да заштићава своје кукавне свећенике против гоњења аустријскијех чиновника — особито хрватскијех, који влашке попове на сву мјеру прогањају? До скора су многи попови чамили у тамницама, а ко зна, може бити, да неки још и сада чаме, а наш се владика томе чини и нењешт. За вријеме Турака узимаху руски консули наше људе у заштиту, а сада се и они повукоше, те смо сами себи остављени. Тешко нам пада што Косановића у свему претиче мостарски владика, који је подријеклом Грк. Исти држи, као странац, са Србима; и његов се потпис налази на ономе меморандуму херцеговачкијех Срба, у коме су се изјаснили, да се они не могу обвезати, да дају аскера, јер им је султан још законити господар а не аустријски цар. Много би нам милије било, да се К. није примио владичанства, поглавито под условима, које му је бечки двор ставио. Он се код нас јако замерио тијем, што није бирао средства, којијем ће доћи, до своје жуђене цијели. Архијерејска га је штака, као неки чаробни штап, тако очарала, да је сву своју популарност, коју је архимандритом уживао, на коцку метнуо и лакоумно проиграо. Никако није трјебао огрнути владичански плашт, који му је дат ex mera gratia, него му се ваљало стрпјети још њеко вријеме, пак би му можда — ако бог и срећа јуначка даде — и сам српски народ положио митру на главу, те му не би било нужде, себе и свој народ продавати. О што му је то, да сада долази у процјеп са својијем народом и да га жигоше српска повјест као издајника? Или он ваља да мисли, да је могуће (? ?) у исто доба вјеран аустр. чиновник бити (на то се морао присјећи) и родољубиви Србин из Босне и Херцеговине? Зар он није знао, да се наши народни интереси са босанском политиком хабсбуршке куће колидирају? Зар он не увиђа, да се исти не могу — осим на нашу штету у склад довести? Нека буде увјерен г. К. да Срби из Босне и Херцеговине не могу нигда тако лакомислени бити, да под ту ништаву цијену, што су добили Србина за владику, напусте своју традицијоналну тежњу за народнијем уједињењем, за коју се и дан данашњи истрајно боре. Пуно се освједочив, да је нашем владици прва и једина брига, како ће аустр. господи, да угове, напустивши свој народ његовој горкој судбини — то сматрамо за свету дужност изнијети владање нашег митроносца на видјело. Ми смо с њиме веома незадовољни и овијем јавно велимо, да он до данас, од како се завладичио, ништа није учинио за свој народ. Што смо пак добили — post tot discrimina rerum — богословију и конзисторију, то није његова заслуга, на то су приморани бечки моћници „силом јуначког оружја“ наше врле браће из кршне Херцеговине. Жалост је то, да наш владика нема ни толико енерђије, да успостави нормално стање у овдашњој цркв. опћини, него равнодушно гледа, како анархија обузима све већег маха. Српска пословица умјесно вели: с главе риба смрди! —

Срби католичке вјере много су сретнији од нас, јер су добили за бискупа одлучног и знанственог мужа. Њихов бискуп, др. Стадлер, који је натурализирани Хрват, мужевније се заузима за своју паству, него наш владика. Одмах послије њеколико седмица, пошто је дошао у Сарајево, развио је своју дјелателност у највећем степену. Тако је основао у Травнику приправничку школу за гимназију; подигао је каптол; устројио је конзисторију; покренуо је лист: „Исусово срце“; почетком ове школ. године отворио је I. разред гимназије у Травнику, у том леглу католичког живља. Што је главно окружио се са образованијем канонијцима, људима у пуној мушкој снази (а не као што је наш владика око себе покупио све неке неспособне и изнемогле људе), који ће му својијем опсјежнијем знањем и изражљивом вољом у свему на руци бити. Он шири на далеко и на широко пропаганду католичења и похрваћивања; растурује списе друштва св. Јеролима и хрватске матице; прибавља нове чланове истијем друштвима; једном ријечи бодро настојава, да својој цркви стече што заше повластица и да задобије што већи број слиједбеника катол. цркве и присташа хрватске народности. При томе му ваља мегдан дијелити са незадовољнијем фратрима, који су на њега огорчени, што није узео из њиховог реда канонике и што хоће, да постави по жупама световне свећенике (до сада су само фратри свећеничке дужности вршили) а њих да стјера у клоштере. Фратри су се јако пријеварили у аустријској влади, јер су мислили да ће се њима повјерити управа кат. босанске цркве којој су они кроз неколико столећа главнијем стожером били и да ће се мухамеданцима одузети читлуци, те њима и њиховијем вјернима подјелити. Но сада виде, да се, пошто су своју дужност при окупацији учинили, запостављају, с тога буне католичке Србе, на које одвећ упливишу, против новога надбискупа. Али се исти слабо на то осврће и не попушта ни за влас од своје енерђије и након а чини у опће све оно, што помаже речену пропаганду. Фратрима ће пак, кад дођу у самостане, доста времена остати, да се кају што су толико ешофирали за аустријски двор.

ИДЕ ДОДАТАК.

Додатак „Заставе“ к броју 4.

Систематички рад католичког свећенства — подупиран од аустријске бирократије — и комуналне школе веома пријече национaлан развитак православнијех Срба. По свијем се мјестима дижу комуналне recte хрватске школе, а поглавито у главноме граду Сарајеву. Нас је вем. влада усрећила са војничкијем пансионатом (припремни завод за кандидате војене школе), са рел-гимназијом и са мушком и женском ком. школом. Да најприје речем коју о пансионату. Има преко 100 питомаца. Богатији плаћају а сиромаси добијају све издржавање бесплатно. И екстерниста има, (то су ученици, који тамо само уче а не пребивају, већином су синови аустр. официра и чиновника). Дјеца се уче основнијем наукама и војенијем вјежбама. Немачки им ваља много учити. Напреднije ученике шаљу у Аустрију, где ће се изобразити за војене часнике а затијем додијелити босанској армади. Родитељима је из Босне јако неправо, што им дјецу на страну шаљу — али та господа умију, да их утјеше стављајући им у изглед сјајну будућност у њиховијех синова. Свијеснији родитељи не могу се никако привољети, да даду своје дјечаке у тај институт, јер увиђају, да временом могу њихови рођени синови — на команду бечког двора — окренути своје убојно оружије против своје домовине, против свога народа и своје породице. На том заводу, као и свијем комуналнијем школама предаје се земаљскијем језиком (јесте ли кадгод чули за тај галиматиас?) у ствари пак хрватскијем, јер се тај тако звани земаљски језик предаје и учи из хрватске словнице. Ми прости Бошњаци не моремо појмити, како су ти вајни филолози дошли до тог екстравагантног назива, но изгледа нам да је то апсурдум неки језик крстити земаљскијем, а учити га из хрватске граматике. Та учена господо будите ма и у недослиједности логични, те напишите граматику тог вем. језика. Учитељ је вем. језика неки стражмештар, православни Хрват, који наше Српчиће ужасно трује. На реал-гимназији расте број ученика сваком годином све већи. Има 4 разреда. Гимназијско је здање ново и врло спретно. Овај се завод издржава о земаљ. трошку, с тога није чудо што је снабдевена са довољнијем бројем професора и што има лијепу књижницу и богате кабинете. На исти се завод врло много троши, саме цртежне прегледалице су стале преко 1000 фор. Учебници су већином хрватски; језици, повјест и земљепис се учи искључиво из хрв. књига. Дошле су нам те књиге до руку, но ми их не моремо да разумијемо, тако су рогобатнијем језиком написане. Велика је то мана тијех књига, што садржавају сакате називе и граматичне неправилности. Имали смо прилике о истима увјерити се, да наставници доста натежу са земаљскијем језиком с тога се и на ученицима опажа, да се слабо користе неразговетнијем тумачењем својијех учитеља. На мјеродавном мјесту знају, да су гимназије најзгоднији институт за однарођивање, за то толико и улажу у тај завод. Сиромашнијем ученицима дају годишње стипендије од 150 фор. осим тога добијају исти бесплатно књиге. Мјесне основне комуналне школе издржава град Сарајево. Исте су устројене по уставу и обрасцу хрватскијех пучкијех школа. Употребљују се књиге у Загребу тискане. Те књиге су тенденцијозне, у њима ћеш пуно наћи одломака из хрв. повјести и описа из хрв. краљевина, о Србима и о српскијем крајевима ни спомена. Мислим, да је крајње вријеме, да се штампају учевници за комуналне школе у поседнутијем областима, и да се много више обраћа пажња на дидактичне захтјеве, а нарочито, да се дјеца не кључају са онијем што је за њих, као Бошњаке, са свијем ирелевантно. Учитељи су већијем дјелом Хрвати (налази се и по који православни, који је свршио хрватску препарандију), који немилице хрвативирају. Женска ком. школа има V. разреда. Бивша управитељица Херманка (муж јој је као тајник код вем. владе појединијем Србима и свему Српству доста натрунио, а то све на подмукли начин) многе је Српкиње у ту школу примамила. Сви ти заводи наперени су против наше вјере и народности и циљ им је да васпитавају лојалне грађане и одане аустријске држављане. За то тријеба наши Срби да удвојеном снагом пораде, да се одрже постојеће им вјероисповједне школе, а да их дижу, где их нема јер исте су најчвршћи бедем, против насртаја на нашу православну вјеру и народност. Дижите школе, дјеца вас моле.

Не могу, када сам се дотакао овдашњег школства, да не речем коју рјеч о српском сиротишту, које издржава добро вам позната мис Ирби Инглескиња. Она нас је јако задужила тијем што је нејаку сирочад српскијех ускока око себе прикупила и што их не само издржава, него их и обучава, да не остану слијепа код очију. У заводу те племените госпођице има и мушке и женске дјечице, која добијају здраву храну и одјело, нарочито лијепо држи женску дјецу. Зграда је, у којој се питомци налазе, властитост мис Ирбе и удешена је по хигијенским прописима. Дјеца имају купатило и пространи врт. У том сиротишту уче двије учитељице Инглескиње и један учитељ Србин. Може се рећи, да је то српски завод, јер је у њему наставни језик српски и дјеца се васпитавају у чисто српском духу. Бијасмо на испиту и увјерисмо се, да дјеца изредно успијевају и да су што је најглавније потпуно свијесни своје народности, о чему се освједочила и аустријска господа. Бивши подгувернер Странски задао је њекој малој ученици, да напише једну њемачку реченицу на табли. Та Српкиња без икаква завора фино рече и написа: „Wir sind alle Serben“ (ми смо сви Срби) — ђенералу и осталој госпоштиви чисто није било право. Нека је овијем топла хвала мис Ирби, која је пригрлила нашу сирочад, којијем је она права мајка. Њезино ће име у повјести српског школства свјетло мјесто заузети. Живјела добротворка босанске сирочади мис Ирби.

Дневне новости.

(Стање воде.) Из варошког мађистрата добили смо јуче, у суботу овај извештај:

„Данас стоји вода на 6·91 мет., с отим је за 6 центим. опала. Дунав и Драва опада, и тако имамо се надати, да ће и код нас све више опадати. Опасности нема никакве.“

Од нашег последњег бележења стојала је вода у среду, четвртак и петак 6,97 м.

Приметити нам је, да се варошка поплавна комисија састаје сад само једаред на дан, по што, као што се види, нема опасности за нашу варош.

(Игранка новосадског грађанског стрељачког друштва,) која је у прошлу среду одржана испала је на опште задовољство. На овој игранци био је већином заступљен средњи сталеж овдашњег немачког грађанства. Чист приход изнеће око 200 фор.

(Бан Пеја'чевић) вратио се 30. пр. мес. из Беча и Буда-пеште у Загреб. У угарској престоници био је подруг сах. на аудијенцији код Њ. Величанства.

(Женска задруга Српкиња у Вршцу.) Српкиње вршчанке у намери да оснују међу собом добротворну женску задругу држале су тога ради збор на нову годину. Сретно им!

(Стечај на место поджупанијског лечника и здравственог известиоца код осечке поджупаније) расписан је до 19. (31.) јануара. С тим службеним местом скопчана су суставна берива по плаћевној шеми закона од 3. (15.) новембра 1874. год. о уређењу здравствености. Лечничко седиште у Осеку. Инструјисане молбенице шаљу се преко претпостављених власти осечкој поджупанији. Обраћамо Србима лечницима пажњу на горњи стечај.

(Српска беседа у Горњем Карловцу.) Добили смо

„Позив на беседу с игранком коју приређује омладина срп. учитељ. школе под управом свога друга Јеврема Миковића у Горњем Карловцу на св. Саву 14. (26.) јануара 1883. у дворани код „Града Загреба“ у корист својих сиромашних саученика.

„На овој забави биће више песама и декламација а за време одмора „Томбола.“

„Ово је друга овака српска забава овде у Карловцу а уједно и ретка. С тога се позивају сви Срби из околине који знају ценити оваке красне зборове и забаве српске, а и циљ је заиста племенита.

„Из места имају приступа само позвани. — Приређивачки одбор.“

Обзиром на племениту циљ, које се ради беседа приређује, желети је, да посета буде што већа и одзив што обилатија.

(Разбојници, који су пре кратког времена на путу између Руме и Вел. Радинаца пошту похарали) и постиљона са пратиоцем убили, ухваћени су пре два дана у Шапцу у Србији. То јавља румски „Срп. Гл.“ 5. о. м., па вели даље: Један од њих је збиља Гаја Николић, на кога је после разбојства одмах сумња и пала, а други је некакав Новаковић из Вуковара. Кажу да су се тиме одали, што су у некој злогласној крчми новцем и дукатима се одвише разметали, пак је то једном тамошњем ватрогасцу, који се такођер у тој крчми десио, у очи пало тако, да је нашао за добро то полицији пријавити, која је по том разбојнике похватала. Ономад је отишао одавде оружнички стражмештар Кајзер, да их преузме и амо допрати, но није се међу тим још вратио на траг, јер српске власти не могу разбојнике да издаду, док приволу виших области не добију. Тода ради телеграфисано је од стране наших власти на кр. зем. владу, а одатле ће после даље сљедити молба преко министарства спољних послова и нашег посланства на кр. српску владу ради издања зликоваца. Нема сумње да их српске власти не ће издати, јер су прости злочинци. Јуче је стигао од Кајзера брзојав на кр. поджупанију, да је Гаја Николића кривња разбојства подпуно доказана. Нађено је на име код зликоваца много дуката и новаца а по чувењу и неко писмо или кеса са натписом и определењем за Илок.

(Црквена општина у Батосеку) расписала је сада по други пут стечај на учитељско место. Иста општина жали се, како од ступања наших аутономних уредаба у живот није још никаква аутономна права вршила. Парохија тамошња већ 13 година дава непопуњена стоји. Учитеља су имали, који је 40 година служио и свашта пре био него учитељ, јер је терајући зеленашки занат, стекао као учитељ 30.000 фор. имања. Заиста велика ретност код учитеља. Кад је овај умрио изабраше Бранка Парабака, болмавског учитеља, и утврдише с њим, да та о свом трошку преселе, кад време стегне. Пред себу обавестише га брзојавно, но он неодговори ништа. За тим послаше му 8 кола са толико људи. Кад они после 10 сахата вожње стигоше, одговори им учитељ да веће, и тако се људи морадоше бадава по зими враћати. Општина има пуно разлога тужити се на овакову безавесност и на зао удес.

(Стогодишњица Доситија Обрадовића.) Српско академско друштво „Зора“ у Бечу прославиће о св. Сави „стогодишњицу прве народне књиге наше од Доситија Обрадовића.“ Прослава ће бити у дворани „zur Stadt Wien (VIII. Langegasse 15.) а почетак у 8 сахата у вече. За улазак се не плаћа. Распоред: 1. Пролог, говори потпредседник Павле Јевтић. 2. „Светосавска песма“, пева збор. 3. „Доситије Обрадовић, оснивач народне књижевности српске,“ говори председник П. Деспотовић. 4. „Соловеј“ од Александра Алабијева, за виолину удесио Вијетан на виолини свира Александар Петровић уз пратњу Милутина Јовановића на гласовиру. 5. „Il Negro in Fuga“, балада од Фрање пл. Супе-а, пева г. Петар Душић уз пратњу г. Јосифа Занети на гласовиру. 6. „Деклица“, словеначка песма од Ант. Хајнриха, пева збор. 7. „Анђеоска песма“, серенада од Г. Браге пева г. Петар Душић уз пратњу Александра Петровића на виолини и Милутина Јовановића на гласовиру. 8. „Коло“, од др. Ј. Пачу-а пева збор. Певачки збор дружине „Зоре помагаће у певању неколицина чланова словеначке акад. дружине „Словеније.“

(Из загребачког свеучилишта.) Поводом смрти гамбетине послало је неколико грађана загребачког свеучилишта брзојав у Париз, изражујући своје саучешће у великом губитку, што је спашао републику француску. Свеучилишно ректорство поведе због тог истрагу, а због истраге догоде се 28. пр. мес. изгреди међу ђацима. Воћа тих изгреда, правник Еразмо Б., који је осим тога учинио једном професору јавну увреду, релегован је, отпуштен је за на век из свеучилишта загребачког.

(Навала на пошту.) Дне 16. декембра пр. г. око 8 сахата у вече дочекаше, као што загребачке „Нар. Нов.“ јављају, до сада непознати злочинци пошту из Илока у поджупанији вуковарској, не далеко од села Шаренграда. У тмини не могоше и пак да изведу наумљено зло дело јер хитци из пушака рапише само лако поштанског слугу Саву Кузмића. Војник Тодор Мишић, пратилац поште, одвратио је одмах лоповима са три хитца и на то се зликовци разпршише, а пошта срећно умаче. Потрага за злочинцима јоште траје.

(Именовања и премештаји у Троједној Краљевини.) Котарски судац Фердинанд Петричевић премештен је из Удбине у Грачац, а котарски судац Антун Врањичан из Грубишногоља у Удбину. Котарски судац у Иванцу Васа Хаџић премештен је у Делнице, а котарски судац у Сењу Јосип Цули у Иванец. Ферда Решетар, котарски пристав код краљевског котарскога суда у Бакру, премештен је краљевском котарском суду у Огулин, а Јосип Пфефер котарски пристав код кр. котарскога суда у Новом, ка котарском суду у у Сењу. Август Банековић, пристав код кр. котарскога суда у Крњаку, премештен је на своју молбу котарском суду у Бакру. Јосиф Стефановић, пристав код котарскога суда у Карловци, премештен је котарском суду у Чемерници. Ладислав Бауер, пристав код котарскога суда у Глини, премештен је ка судбеном столу у Госпићу, а Иван Коприв шек, пристав код судбенога стола у Госпићу, котарском суду у Глини. Јосип Гиндл, пристав код котарскога суда у Чемерници премештен је котарском суду у Глини. Драгутин Шлинтнер, прислушник код судбенога стола у Пожези, именован је судбеним приставом exstra statum код судбенога стола у Загребу. Виктор Келер, тајник код судб. стола у Земуну, именован је приставом код кот. суда у Карловци. Оскар Јелачић, прислушник код судб. стола у Вараждину, судбен. приставом extra statum и определено му место службовања код кр. суда у Ђакову, Векослав Кнежевић прислушник код кр. суд. стола у Пожези, судбеним приставом extra statum код кр. судб. стола у Земуну. Петар Кушт, прислушник код кр. кот. суда у Стубици, судбеним приставом extra statum и и определено му место службовања код истога кот. суда. Душан Бертић, прислушаик код кр. судб. стола у Огулину, судбеним приставом extra statum код кр. кот. суда у Крњаку. Милан Шимуновић прислушник код кр. суд. стола у Осеку, судбеним приставом extra statum код кр. судб. стола у Осеку. Вевделин Шмит, прислушник код кр. судб. стола у Осеку, судбеним приставом extra statum код кр. судб. стола у Петрињи и доделјен у својству заменика државном одветнику на службовање државном одветништву у Петрињи. Јосиф Сеуник прислушник код кр. судб. стола у Загребу, судбеним приставом extra statum код истог судб. стола. Премештен је Радивој Чобанић, пристав код судб. стола у Земуну кот. суду у Бакру, а Александар Маркулин, судбени пристав код кр. судб. стола у Осеку, судб. столу у Загребу и остављен је у службовању код одела владе за правосуђе. Најпосле је именован Степан Херцег оружнички стражмештар писаром код котарског суда у Шиду.

(Именовања у Босни и Херцеговини.) Главар зем. управе за Босну и Херцеговину именовао земаљској влади придељеног пристава помоћних уреда Јована Ромчевића приставом I. разреда оставивши га и на даље у службовању код зем. владе а дневничара Марка Филетића практикантом код рачунарскога одсека зем. владе; даље именовао је прислушницима: свршене правнике Бартола Трубачека и Фрању Петрова, одветничког кандидата Ладислава Михлевића, бележничког кандидата Николу Гивановића, свршеног правника Јулијана Мацуна, судбеног практиканта Јована Карменског и најпосле свршеног правника Виргилија Малфатија од Роренбаха.

(Министри српски) Пирочанац, Чеда Мијатовић и Новаковић именовани су у признање „својих заслуга“ за чланове државнога савета, а Гарашанин је одликован такођер ради „својих заслуга“ таковским орденом I. реда.

(Пожар у брдичевском циркусу.) О новој години догодио се у циркусу у руској вароши Брдичеву (Бердичевъ) пожар, који је својом страхотом и множином жртава раван познатом пожару, што се лане догодио у бечком Ринг-театру. Погинуло је око три стотине душа. Међу погинулима има много Јевреја, јер у Брдичеву има велика насеобина јеврејска. И више чланова циркуског друштва и многи циркуски коњи нађоше смрт у пламену. Пожар се догодио за време представе, а изродио се у коњушници несмотреношћу служинчади. Грдна несрећа догодила се највише с тога, што се свет поплашио, кад је чуо за ватру, па се збунио, те многи није знао, куда ће и шта ће. Осим тога беху излази мали, тако да се светина на њима гушила. Брдичев лежи у кијевској губернији на лавовско-кијевској железници. У њему живи око 60.000 душа и води се велика трговина, особито са храном, марвом, кожама, вином и др. Сваке године држе се у Брдичеву четир велика вашара. Као што се при пожару бечког Ринг-театра показло човечанско доброчинство, тако ће се јамачно и овом приликом показати.

Политичке вести.

— „Грацер Тагеспост“ донеле су ово дана вест да је положај грофа Калнокија уздрман.

— Бечко-пештански листови доносе вест, да је уредник „Српског Листа“ у Задру са неколицином других Срба затворен, јер су држали част у спомен Оберданку. Ми ово с највећом резервом саопштавамо, држећи, да овде мора бити неке мистификације, јер неможемо да увидимо, шта се Оберданк тиче задарских Срба.

— Усљед наредбе ђен. Јовановића, да интерни језик код далм. власти буде немачки, закључили су далм. посланици, да донде неће доћи у држав. веће, док се ова наредба не опозове. Ово је и учињено тиме, што је од стране владе речено, да је тај корак ђен. Јовановић учинио на своју руку — а од стране ђен. Јовановића, да он није издао наредбу, него да је само изразио своју жељу. Г. ђен. Јовановић требао би већ једном да се са својом српском савешћу разрачуна, па ако му иста не уме боље жеље диктирати, а он нек се замоли за наместника у какав Форарлберг, а не у Далмацију, где живи народ, чијим језиком сасма лепо уме да говори Њег. ц. Височанство престолонаследник, те чији би језик по томе и тако велики господин, као што је један ђенерал, мало боље имао да респектује.

— Из Прчња телеграфишу „Нов. сл. Преси“, да је на место црногорског министра спољних послова Радовића поставио књаз улцињског гувернера Симу Поповића.

— Из Београда јављају, да се истрага због атентата, на краља учињеног све већма завршује, усљед чега је даљи поступак одгођен.

— Краљевским указом именован је подпуковник Петровић за министра грађевина.

— Гарашанин одпочео је пресије за изборе у велику народну скупштину; девет среских начелника именовао је све за поштанске контролоре, те их је тим начином из њихови срезова преместио у друге, да не би на изборе упливисати могли. Но сада се разуме, да ће на њихова места своје креатуре наименовати дати.

— Државни тужиоц апеловао је против пресуде, којом је оптужени Алекса Поповић Протов ослобођен.

— Бугарско собраније поднело је кнезу адресу, у којој се међу осталим вели, да бугарски народ високо цени помоћ силе заштитнице, почем Бугарска само под владом свог ослободиоца и заштитника напредовати и цветати може. С тога заступници моле кнеза, да овај цара свију Руса увери о дубокој захвалности и привржености бугарског народа ка светлом царском дому и спомеку великог ослободиоца, који ће на век у бугарским срцима живити. Поред овога се радују Бугари, што је кнежева влада и симпатије других велесила умела да очува.

— За руског министра Гирса јављају новине, да ће исти 10. о. м. стићи у Беч и посетити грофа Калнокија.

— Из Петрограда стиже вест, да је цар одобрио расправу питања, какове би се реформе имале у земљи да заведу. Министарском савету, који ће ову расправу водити, присуствоваће ђенерал Миљутин и кнез Лорис-Меликов.

— Из Париза јављају, да је принц Наполеон у испиту свом признао, да је ишао на то, да форум

владе државне преиначи. Због тога ће га оптужити због злочина, да је на сигурност државну напао у намери, да владу обори и облик владе промене.

— Присталице принца Наполеона покушали су после уапшења његовог пред кућом његовом демонстрацију, но полиција их је без по муке растерала.

— Касањак, један од најљућих бонопартоваца, који је при свем томе жесток противник принца Жерома, те је због тога за претендента истакао Жеремовог сина Виктора, вели у своме листу, да је манифест принца Плон-Плона смешан, да империјалистичка партија о њему рачуна не води, и да принц Жером треба да зна, да се владе не руше писаним фразама, него мачем.

— Осим принца Наполеона затворено је још 14 особа, које су манифест по зидовима лепиле. За случај, ако се принц судски погони, стављен ће бити пред поротни суд, и ако би га овај за крива прогласио, то би предстојала казн затвора у којој тврђави.

— По вестима, које неким новинама стижу, мисли се да комора Флокетов предлог, који је прогласила као прешан, неће примити, него да ће влада изнети предлог пред комору, којим ће се за будуће регулисати поступак против покушаја претендената. Ова је вест очевидно потекла из кругова противрепубликанских.

— Већина стране штампе, наиме енглеска вели за атентат принца Наполеона, да је исти и сувише смешан.

— Из Цариграда се јавља, да су неколико Черкеза намеру имали, да убију султана, али их је издала једна жена, на што је гарда султанова добила налог, да Черкезе обезоружа. Том приликом је дошло између Черкеза и гардиста до љута боја, у ком је више Черкеза платило главом.

Ове вести потврђује и једна вест из Берлина, која јавља, да тамо готово за извесно држе, да ће у Цариграду на скоро наступити катастрофа.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(„Јавор“.) У прошлом броју нашег листа саопштили смо опширан позив, што га је наш забавни и књижевни лист „Јавор“ на своје претплатнике управио. „Јавор“ ступа са новом годином у своју десету годину. Његови листови од девет година дана пуни су одабране забаве. Овај лист покренут је заузимањем најодличнијих пријатеља и прегалаца наше књижевности у оно доба, кад наша читајућа публика, пак наш женски свет, није имао дуже времена никаквог забавног листа. „Јавор“ је онда попунио празнину, он је својој задаћи одговорио и свој позив вршио. У реду је, да му та публика, којој је он служио и служи, своје наклоности не откаже, — с тога обраћамо њену пажњу на овај, узгред буди речено, и најјефтинији забавни лист.

(Исправак о легату П. Коњевића.) У 3. броју овога листа поткрала се знатна погрешка у белешци, где се саопштава радња управнога одбора „Матице Српске“. Тамо стоји погрешно, да се легат Петра Коњевића „састоји из 17 комада акција „Südbahn-Prioritäten“ у номиналној вредности од 200 фор. по комаду са купонима од 1. јануара 1883.“ — а к томе ваља још додати, што је испуштено: „и 133 комада акција „Franz-Josef-Bahn“ у номиналној вредности од 200 фор. по комаду са купонима од 1. јануара 1883.“ — Овом приликом уједно изјављујемо, да је у прошлим бројевима „Заставе“ на неколико места погрешно стојало, да се нови народни добротвор из Пожеге зове Стеван у место Петар Коњевић, што овим исправљамо.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Нови Сад, 8. јануара. (Извештај житарске радње Ј. Д. Шилића.) На нашу житну пијацу још се непрестано слабо роба довози, па за то, што се довезе, брзо се распрода. Цене бележимо: жито прве врсте ф. 9.10—20, ниже врсте ф. 8.70—80, зоб на детаљ на месту ф. 5.20 до 30, кукуруз ф. 5.—5.10, јечам ф. 5.10—20.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 1. (13.) јануара 1883.

Жито	из Потисја	— — — —	78	82 ф.	9.75 ф.	10 30
„	„ „	— — — —	— „	— „	—.— „	—.—
„	банатско	— — — —	76 „	81 „	9.50 „	10.10
„	„	— — — —	— „	— „	—.— „	—.—
„	„	— — — —	— „	— „	—.— „	—.—
„	бачко	— — — —	79 „	80 „	9.50 „	10.10
„	„	— — — —	— „	— „	—. „	—.—
„	влашко	— — — —	74 „	78 „	8.50 „	9.—
„	„ по квалитету	— —	— „	— „	—.— „	—.—
„	српско	— — — —	— „	— „	—.— „	—.—
„	„	— — — —	—	— „	—.— „	—.—
Уванц-жито	за март-април 1883.	— —		ф.	9.55 ф.	9.57
„	за септ.-октобар	— —		„	—.— „	—.—
Раж	мађарска	— — — —	—	— „	7.— „	7.40
„	влашка	— — — —	—	— „	6.60 „	7.—
Јечам	за храну	— — — —		„	6.20 „	6 40
„	за пиваре	— — — —		„	7.— „	8·20
„	влашки	— — — —		„	5.80 „	7.—
Зоб	трг. роба	— — — —		„	6.— „	6.40
„	фина роба	— — — —		„	6.40 „	7.—
Уванц-зоб	за март-април 1883.	— —		„	6.52 „	6.54
„	за септ.-октобар	— —		„	—.— „	—.—
Проја	мађарска	— — — —		„	—.— „	—.—
„	влашка	— — — —		„	6.50 „	6.65
„	влашка за пролеће	— — —		„	6.30 „	6·40
Кукуруз	готова роба, банатски	— —		„	6.10 „	6.15
„	„ „ влашки	— —		„	6.10 „	6.20
„	за јули-август банатски	— —		„	—.— „	—.—
„	за септ.-август банатски	— —		„	—.— „	—.—
Кукуруз	за септ.-октобар банатски	— —		„	—.— „	—.—
„	за мај јуни 1883.	— — —		„	6.12 „	6.14
„	за јан. фебр. март, банатски нови			„	5.70 „	5·80
„	за јан. фебр. март, влашки нов			„	—.— „	—.—
Репица	готова роба Kohl	— — —		„	16.— „	—.—
„	банатска	— — —		„	13.75 „	14.75
„	за август-септембар Kohl	— —		„	13.⅞ „	— —
„	за јули-август банатска	— —		„	—.— „	—.—
Горушица	по квалитету	— — — —		„	6.50 „	7.20
Мувар	„ „	— — — —		„	8.75 „	9.25
Ланено семе	по квалитету	— — — —		„	11.— „	12.50
Кудељно семе	„	— — — —		„	9.50 „	10 50
Бикељ	по квалитету	— — — —		„	6.50 „	7.25
Пасуљ	бели нови	— — — —		„	9.— „	9.75
„	„ стари	— — — —		„	7.— „	8.—
„	жути нови	— — — —		„	9.— „	10.—
Погачице	од репице	— — — —		„	6.— „	6.50
Погачице	од горушице по квалитету	— —		„	5.— „	5.25
Паприка	трг. роба	— — — —		„	17.— „	18.—
„	фина роба	— — — —		„	45.— „	48.—
„	— — — —	— — —		„	—.— „	—.—
Мед	оцеђен	— — — —		„	37.— „	39.—
„	новчан	— — — —		„	36.— „	37.
„	за октобар-новембар оцеђен	— —		„	—.— „	—.—
Восак	рожнавски	— — — —		„	126.— „	128.—
„	славонски	— — — —		„	127.— „	130.—
Шљиве	српске гот. роба нова у бурадма			„	13.25 „	—.—
„	„ „ „ у џакови	— —		„	12.50 „	13.—
„	„ уванц роба за нов. у бурадма			„	12.75 „	—.—
„	„ „ „ у џакови	— —		„	—.— „	—.—
„	босанске гот. роба нова у бурадма			„	13.50 „	14.25
„	„ „ „ у џакови	—		„	13.— „	14.25
„	„ уванц роба за нов. у бур.			„	—.— „	—.—
„	„ „ „ у џакови	—		„	—.— „	—.
Пекмез,	готова роба, славонски	— —		„	25.— „	26 —
„	за септембар-октобар славонски			„	—.— „	—.—
„	„ „ „ банатски			„	24. „	25.—
Свињска маст	варошка	— — — —		„	77.— „	78.
„	„ сеоска роба	— — — —		„	—.— „	—.—
Шпиарке	прима мађарске	— — —		„	16.— „	16.50
„	прима 1881 славонске	— —		„	16.50 „	—.—
„	секунда „ „	— —		„	9.— „	11.—
„	прима српске 1881.	— —		„	12.— „	16.—
„	прима босанске 1881.	— —		„	14.25 „	—.—
Овчије коже	српске по 102 комада	—		„	130.— „	135.—
„ „	босан. и хрв. по 56 кила			„	43.— „	45.—
„ „	македонске по 56 кила			„	44.— „	45.
Јагњеће	за табаке 102 ком.			„	85.— „	100.
„	нове за ћурчије по 102 комада			„	90.— „	105.—
Коозје	хрватске за 50 кила	— — —		„	65.— „	— —
„	мађарске и ердељске за 50 кила			„	70.— „	72.—
„	српске	— — — — — — —		„	60.— „	65.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Рад са пшеницом, који се је прошле недеље с дана на дан све више утврђавао, отпочео је почетком недеље истим правцем и постигоше наше пшенице у уторак највише цене. Почем се путеви од мраза знатно поправили у покрајинама, то беху и довози већи и с тога се уздржавали наши млини од купа, што проузроковаше то, да су цене пале са 20 новч. Јуче и данас не нуде тако имаоци своју робу, те изгледа, као да се мало поправило резервисано држање наших млинова и то тако, да се идућих дана може опет очекивати учвршћен правац. Све остале врсте хране нису имале ове недеље никакве знатне промене. Кукуруз је поново нешто мало слабији у цени; јечам, а наиме зоб, напротив су чврсти.

Продукти. У радњи са шљивама мање се дневно мањи, а већи закључци готове робе по непромењеним ценама, а правац се може пре чврстим назвати. Ма да је роба за пролеће нуђена, ипак се купује готова роба врло живо и радо. Већ се говори о закључцима за октобар-новембар 1883. и нуђена је роба по ф. 13.— од 56 килограма. Маст и сланина узимају се по непромењеним ценама. За лепо, здраво сочиво може се добити ф. 17.— Проја је тражена. Брашно бр. 9. бележи се ф. 6.75, а бр. 8¾ ф. 7.75 на два месеца, а за готово 15 н. јефтиније.

У СИСКУ, 1. јануара. (Пословни весник Шипуша и др.)

Пшеница. У след настале зиме и обустављене пловидбе на Сави изостали су привози сасма. Промет са пшеницом био је задњих дана по све незнатан. Цене именују се за бечејску врсту ф. 9.90 до ф. 10.—, за потиску врсту 9.60—70, за хрватску ф. 7.75 до ф. 8.50. Од српске пшенице продато је неколико стотина метар-цената транзито по ф. 8.—

Кукуруз. У след изосталих привоза учврстиле су се цене. а пенчевачки кукуруз, који се у магазинима налази, плаћа се ф. 5.70—75 до ф. 5.80, од босанског решетаног кукуруза продато је више стотина метар-цената по ф. 5.50—55. Однос још увек слаб.

Зоб. Пошто је задње време овамо више привоза из Босне приспело, остале су цене непромењене, те су само боље врсте получивале — и то за решетану робу 5.30—40, за нерешину 5.10—15, српској зоби именује се цена ф. 6.— без промета.

Пасуљ бели ф. 7.— до ф. 7.50.

Вода малена, време позимило.

Курс бечке берзе 8. (20.) јануара.

Сребро —	—
Ц. кр. дукати	5.64
Наполеондори	9.50
Немачке марке	58.75
Лондон —	119.80

Одговори уредништва.

—ћу у Банији. — Ваш је допис тако увијен, да га ни ми не разумемо. Није доста да знаде само онај, кога се тиче, него га мора и публика разумети. Иначе нема вредности за публику, и зато га не можемо ни штампати.

Дописнику у В. Будмиру. — Ваш допис не можемо већ с тога уважити, што је без потписа. У осталом и сам предмет не спада толико на јавност, колико пред конзисторију.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком ове године настаје нова претплата за наше поштоване претплатнике те их тако умољавамо и позивамо, да исту поновити изволе.

Молимо дакле све познате скупљаче и све пријатеље овога листа и наше народне ствари, да се око купљења претплатника заузму.

Без готове претплате не може се лист никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

на целу годину	14 ф.	— или	35	дин.
на по године	7 „	„	17½	„
на четврт године	3 ф. 50	или	9	дин.
на месец дана	1 „ 20	„	3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 14. (26.) децембра 1882.

Администрација „Заставе.“

ПОЗИВ у свечану седницу књижевног одељења „МАТИЦЕ СРПСКЕ“.

Позивају се сва господа чланови књижевног одељења, чланови „Матице српске“ и остала поштована публика, да изволе доћи у свечану седницу књижевног одељења, која ће бити на св. Саву 14. (26.) јануара о. г. у 3½ сахата после подне у дворани матичиној.

У свечаној седници говориће члан професор Александар Сандић у спомен **дру Ђорђу Даничићу** почасном члану „Матице српске“ и члану књижевног одељења.

У Новом Саду 8. (20.) јануара 1883.

Председништво „Матице српске“

ПОЗИВ у тринајсту редовну годишњу ГЛАВНУ СКУПШТИНУ „Задруге Срба занатлија Новосађана“

која ће се држати у четвртак 20. јануара (1. фебруара) 1883. у 9 сати пре подне у згради српске средње основне школе.

Дневни ред скупштински:

1. Прочитање имена присутних задругара и оверовљење истих.
2. Чита се читуља умрлих задругара у минулој години.
3. Извештај прошлогодишњег одбора о своме годишњем раду.
4. Извештај задружног благајника о стању благајне и предлог рачуно-прегледача ради разрешења од даље одговорности му (апсолуторије).
5. Избор председника, подпредседника и осталих часника задружних.
6. Оставка досадањег секретара и избор новог уз опредељење награде му за год. 1883.
7. Избор половине одборника у смислу §. 13 правила задружних.
8. Избор пороте по §. 24. задружн. правила.
9. Извештај одборов о побрисаним из задруге задругарима, као и о примљеним занатлијама у задругу.
10. Углављење таксе за посредовање око занатлијских ученика и помоћника за год. 1883.
11. Предлози одборски за одлуку,
12. Предлози појединих задругара.*)
13. Прорачун за годину 1883.
14. Избор тројице изасланика скупштинских ради оверовљења записника ове скупштине.

Из одборске седнице „Задруге Срба занатлија Новосађана“ држане 3. (15.) јануара 1883. у Новоме Саду.

Радослав Хорват, бележник. **Стеван Гавриловић**, председник.

*) Предлози, који су на дневни ред стављени, уводе се на главној скупштини у расправу само онда, кад се са потписом петорице задругара поднесу одлору бар на 8 дана пре дана скупштинског.

ПОЗИВ на РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ „СРПСКЕ НОВОСАДСКЕ ЧИТАОНИЦЕ“

која ће се наставити у недељу 9. (21.) јануара 1883. у 2 сахата после подне у читаоничким просторијама, на коју се сви п. н. чланови уљудно позивају.

Одбор „српске новосадске читаонице.“

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења учитељског места у варошици Батосјеку — дијецези будимској — отвара се стечај. Плата је годишње: од сваког брачног пара (преко 60) 1½ осмак жита, 1½ осмак ситни кукуруза и 20 новчића. Бриву вароши на уживање 14 ланаца (1200□°) ораће земље прве класе. Од политичне општине 60 ф. и воз сена. При погребу 30 нов., при венчању 40 нов. Осим тога 4 хвата дрва, слободан и пристојан стан с кухињском баштом.

Учитељ је обвезан све законом прописане дужности обављати, у цркви појати и поѳторну школу држати. — Рок стечају 6 недеља. — Молбе нека се упуте председнику.

Из седнице м. шк. одбора држане у Батосјеку 28 децембра 1882.

Лазар Петковић, пр. перовођа. **Танасије Мађаревић**, председник. 1—3

Трговина помодног, белог, галантеријског, кратког као и плетеног еспапа ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА „код писма“ у Новом Саду потребује једног од млађи помоћника. Стручњаци, који осим српског и немачког и мађарски говоре, имају првенство. 1—3

Најбоље врсте теја, правог Јамајка-рума, теброта енглеског, фришких сардина, руса, ајвара, различитих сирева, малагагрожђа, принела, смокава, белог меда, најбољег чистог зејтина продаје по умерену цену

Д. КОДА У НОВОМЕ САДУ. 80—100

ПОЗИВ.

Поштована гг. удеоничари Вел.-кикиндског диштрикта прве штедионице, овим се учтиво позивају, да изволе дне 4. фебруара о. г. п. н. к. после подне у 2 сата на

X. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

доћи, која ће се у стану завода држати.

ПРЕДМЕТИ:

а) Извештај управитеља о годишњем раду.
б) Извештај надзорног одбора о прегледаним годишњим рачунима, тако исто и у погледу поделе добита.
в) Измена штатута.
г) Избор управитеља, управе, надзорног одбора и дневни повереника односно цензора.

Вел. Кикинда, 5. јануара 1883.

Др. Миливој Топочарски, председник.

§. 10. 30. На главним скупштинама само они имају право гласања, што су им удеонице 15 дана пре тога на њихово име уписане а 8 дана пре главне скупштине гласања ради код завода пријављене. 1—2

У Митровици

на главној пијаци а најбољем месту у кући број 417/18 издајем врло леп велики дућан (у ком је сад радња Ј. Вигенфелда) са станом а и без стана, почев од 1. маја 1883. год. на три или више година под најам. Ближи увети код куће власника

Ђорђа пл. Милекића у Митровици. 1—3

В. СТЕФАНОВИЋ У НОВОМ САДУ

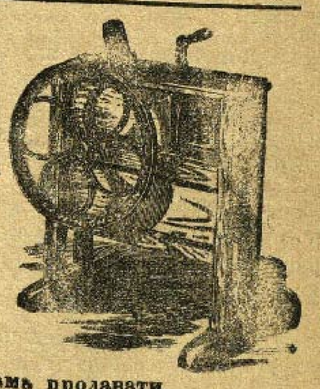

препоручује своје особито велико стовариште свакојаких, из најбољих енглеских, француских, америчанских, немачких и аустро-угарских творница

МАШИНА за крљење кукуруза, које одма и веју.
СЕЧАКА мали и велики, за сецриво сена, сламе и кукурузовине.
МАШИНЕ што чоков с кукурузом заједно прекрупљују а и само зрно.
МЛИНОВА од један и два пара камења.
ЛОКОМОБИЛА (ватренака) од 2, 4, 6, 8 и 10 коња снаге.

На захтевање шаљем извештаје драговољно сваком, као и ценовнике бесплатно, а вољан сам сигурним купцима и на одплату у ратама продавати.

С поштовањем

В. СТЕФАНОВИЋ, ћурчинска улица у Новом Саду. 5—5

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на цео табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску

ЗАСТАВА

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ГОДИНА XVIII.

Meine Apparate sind durch Eintragung in das Muster-Register gesetzlich geschützt, mit [illegible] Schutzmarke versehen und mit dem Differentialgalvanometer mit asiatischer Nadel auf ihre Stromstärke untersucht. Sie geben ohne eingeschalteten Widerstand einen Ausschlag von 72,5 Grad und bei einem eingeschalteten Widerstand von 10,000 Siemens-Einheiten sogar noch einen Ausschlag von 60 Grad: ein Resultat, welches das glänzendste Zeugniß für die großartige Leistungsfähigkeit meiner Apparate abgiebt und welches von der Konkurrenz nicht annähernd erreicht ist und auch niemals erreicht werden kann.

SCHUTZMARKE · ADOLPH WINTER · STETTIN OBERWIEK 22 · DEUTSCHES REICHSGESETZ 30.11.1876.

Sicherste Hülfe gegen Gicht, Rheumatismus

und deren Folgen.

Gromberg bei Lautheim, Württemberg.
Geehrter Herr Adolph Winter! Da Ihre Gichtketten, die Sie mir am 27. v. M. zugesandt haben, sehr gute Dienste geleistet und es Tag für Tag den Personen, die Ihre Ketten tragen, besser geht, so bin ich wieder beauftragt, 6 Stück auf Postvorschuß schicken zu lassen.
Unter den geheilten Personen befindet sich eine Frau, die litt täglich an Krämpfen, so daß sie [illegible] zusammen gezogen wurde. Seit dem Tage, daß sie die Kette trägt, hat sie die Krämpfe nicht einmal wieder bekommen. Dieselbe läßt Ihnen, Herr Winter, bestens danken und sagt, der liebe Gott vergelte es Ihnen. Mehrere Ketten später. Hochachtungsvoll
Johann Pfiser, Gemeinde-Rath.

Muraszombat i. Ungarn, den 15. April 1882.
Sehr geehrter Herr Winter! Ich ersuche Sie, mir abermals 1 Stück Gicht-Apparat per Nachnahme gefälligst sogleich senden zu wollen. Mit Achtung verharre ich
Ihr ergebener
Ludwig von Agustich,
Königl. Ober-Stuhlrichter.

Mörtitz bei Eilenburg, Pr. Sachsen.
Sehr geehrter Herr Winter! Aus meiner Bekanntschaft wurde von einem Vater die Bitte an mich gerichtet, für seine 14jährige Tochter, welche längere Zeit an Epilepsie leidet, eine Gichtkette zu besorgen. Ich thue dies um so lieber, da meine eigene Tochter durch Sie, hochgeehrter Herr, Heilung gefunden hat. Dieselbe litt auch an Krämpfen, welche der Epilepsie sehr ähnlich zu sein schienen, aber seitdem dieselbe eine Gichtkette trägt, hat sie diese Krämpfe nicht ein einziges Mal wieder bekommen, befindet sich auch sonst viel wohler. Wollen Sie für die gewordene Hülfe meinen herzlichsten Dank annehmen und gegen Postvorschuß eine Gichtkette baldigst zusenden. In der Hoffnung baldiger Zusendung verharre ich mit ausgezeichneter Hochachtung Ihr dankbarer ganz ergebenster
A. W. Schröter, Cantor.

Triest, den 3. Mai 1882.
Hochgeehrter Herr A. Winter! Ew. Wohlgeboren ersuche ich noch 2 Stück Gicht-Apparate zu senden, wofür ich Ihnen meinen Dank ausspreche. Ein[illegible]
Professor Placid,
Via della Barriesa vecchia No. 11.

Meinen langjährigen Erfahrungen in den Militär-Lazarethen, sowie meiner Thätigkeit in den beiden letzten Feldzügen verdanke ich die Erfindung meiner **neuen Gichtableitungsapparate**, die ich durch meine unausgesetzten Bemühungen, sie zu verbessern, zu der gegenwärtigen Vollkommenheit gebracht habe. Ich habe jetzt die Genugthuung, daß sie überall als ein wirkliches Wunder angestaunt werden. Es ist weltbekannt, daß die meisten Krankheiten **aus dem Magen** stammen. Durch Erkältung und unregelmäßige Lebensweise leidet derselbe und so entstehen die sogenannten **Flüsse, wie Gicht, Rheumatismus, rheumatische Kopfleiden, Zahnschmerzen, Nervenschwäche, Hämorrhoidalleiden, Schwerhörigkeit, Magenkrampf, Epilepsie, Krämpfe, kalte Gliedmaßen** und **offene Wunden.** Daß gegen diese Krankheiten ärztliche Hülfe vielfach vergebens versucht wird, ist eine bekannte Thatsache. Für die großen Erfolge meiner Apparate in allen diesen Fällen sprechen die anliegenden Dankschreiben, die den allerkleinsten Theil von den vielen Tausenden bilden, welche mir alljährlich zugesendet werden und welche ich bereitwilligst Jedem, der sich dafür interessirt, zur Einsicht vorlege. Der Raum ist zu beengt, noch mehrere anführen zu können.

Ich habe **25,000 Mark** in Werthpapieren bei dem Notar Herrn Brunnemann, laut dessen untenstehender Bescheinigung, deponirt, mit der Anweisung, **10,000 Mark Demjenigen auszuzahlen,** der den Nachweis führt, daß von diesen Dankschreiben auch nur eins gefälscht oder durch mein Anstiften ausgefertigt ist.

Meine Apparate in ihrer gegenwärtigen Vollendung habe ich mit zwei Kesseln und einer Vorrichtung zur Ableitung der Feuchtigkeit versehen, wodurch ein sofortiges angenehmes Ziehen mit eintretender Erwärmung schon unmittelbar nach dem Anlegen bewerkstelligt wird. Obwohl meine Unkosten durch die neue Verbesserung um das Doppelte vergrößert sind, verkaufe ich meine Apparate zu den **alten Preisen: 1 Stück** für **5 Fl., 2 Stück** für **9 Fl.** und **5 Stück** gebe ich für **15 Fl.** ab. Meine Fabrik ist derartig eingerichtet, daß ich jede Bestellung **sofort** ausführen kann.

Meine Apparate sind nicht nach dem Muster jener bekannten Marterwerkzeuge (sogenannte Elektrisirmaschinen, Induktionsapparate u. s. w.) gebaut, mit denen die Kranken vor 20 Jahren, und hier und da sogar heute noch ihre Muskeln und Nerven ohne Sinn und Verstand auf's Grausamste erschütterten und dadurch schwächten; meine Apparate sind vielmehr Vorrichtungen, die die Elektrizität in einem **ununterbrochenen milden Strom** in die **Muskeln und Nerven des Körpers verbreiten** und sie in den Stand setzen, ihre Funktionen in dem Haushalt des Lebens ordnungsmäßig wieder auszuüben. Der Apparat beschwert nicht beim Tragen, und ist derselbe daher **ohne jede Berufsstörung** anzuwenden. Für Denjenigen, der meinen Apparat noch nicht gebraucht hat, gebe ich eine kurze Beschreibung. Derselbe ist wie eine Uhr, die fortwährend in Bewegung, d. h. wenn der Apparat am Körper angelegt wird, entströmt letzterem eine Wärme, die sich der Apparat aneignet. Sämmtliche Poren öffnen sich beim Anlegen des Apparates, und ist derselbe so konstruirt, daß er die ungesunden Ausdünstungen annimmt. Sobald der Apparat vom Körper entfernt und kalt wird, entleert er sich des angenommenen ungesunden Stoffes.

Personen, die an **kalten Händen und Füßen** leiden, sowie auch **Blutarme,** ersparen sich durch den Gebrauch meines Apparates das lästige, künstliche Wärmen, sie erübrigen der russischen und römischen Bäder, welche doch nur sehr selten nützen, und gehen mit der Zeit ihrer **sicheren Genesung** entgegen. Kindern wird durch das Tragen meiner Apparate das **Zahnen** erleichtert; sie überstehen diesen sehr schmerzhaften und mitunter lebensgefährlichen Prozeß, ohne daß die Eltern etwas Besonderes davon wahrnehmen, und gedeihen auffallend. Zusehends **genesen Gichtkranke** und mit **Reißen Behaftete; die größten Schmerzen verschwinden meistentheils gleich nach dem Anlegen.**

Würde ich meine Erfindung dazu ausnutzen wollen, den Leidenden noch ihr Letztes abzunehmen, so könnte ich den Apparat in mehrere Theile zerlegen, z. B. 1) in einen Flußableitungswärmer, und 2) für kleine Kinder einen Zahnhalsbandableiter. Ich habe aber die große Heilkraft vereinigt und schafft ein Apparat von mir sämmtlichen Gliedern einer Familie, nach einander getragen, unendliches Heil; deswegen ist jeder Familie anzurathen, sich einen **ächten mit Schutzmarke versehenen Adolph Winter'schen Gichtableitungs-Apparat** als Familienschatz zuzulegen. Sie hüte sich aber vor dem Verleihen an fremde Personen, weil es nicht rathsam ist, das zu tragen, was fremde Personen an ihrem Leibe gehabt haben. Jedem Apparat lege ich eine Gebrauchs-Anweisung bei, die sorgfältig beobachtet werden muß. Bemerke jedoch noch, soll eine dauernde und schnelle Hülfe bei den schwer Leidenden eintreten, so sind zwei Apparate zu empfehlen, der eine des Nachts, der andere am Tage, damit die elektrische Kur nicht unterbrochen wird. Schwere Leiden sind **alte rheumatische Wunden, Magenleiden, Augenentzündung, Schwerhörigkeit und Gicht.**

Ich verweise nochmals auf das Lesen der umstehenden Dankschreiben, welche ich unter Tausenden herausgegriffen habe und woraus zu ersehen ist, daß meine Apparate vom höchsten bis zum niedrigsten Stande sogar zu Nachbestellungen von über Hundert nach einer Gemeinde verlangt werden und in denen auch die Beweise für den großen Nutzen und für die vollständige Hülfe enthalten sind, die meine Apparate in allen Krankheiten gebracht haben, welche aus dem Magen stammen, durch Erkältung entstanden oder durch unpassende Lebensweise hervorgerufen sind. — Dies ist wohl der beste Beweis für die Brauchbarkeit meines Fabrikates, denn der Schwindel, der heute dem Publikum von Leuten entweder in pomphaftester Reklame oder auch auf anderer Seite durch Scheinheiligkeit geboten wird, bricht sich so leicht nicht dem Guten gegenüber Bahn. Ferner bitte ich zu beherzigen: „50 Ketten oder sonst ähnlich angebotene Heilmittel haben zusammen noch nicht die Wirksamkeit eines einzigen Apparates aus meiner Fabrik.“

Hier empfehlen wirklich frühere Leidende, die durch meinen Apparat **ihre Gesundheit wieder erhalten haben;** sollte dennoch Mißtrauen bei einigen herrschen, was ich Keinem verdenke, so steht es Jedem frei, sich vorher bei einigen Ausstellern brieflich zu erkundigen. Sollte dies noch nicht genügen, so bin ich auch gern bereit, 2 bis 3 Atteste von Predigern, Lehrern, Gemeinde-Vorstehern oder Bürgermeistern vorher einzusenden, damit sich ein Jeder von der Aechtheit selbst überzeugt.

Bei vorheriger Einsendung, d. h. durch Postanweisung, übersende ich die Kiste mit Apparaten **frankirt,** bei Nachnahme **unfrankirt.**

Stettin, Oberwiek 22
(früher **Berlin,** Invalidenstraße 159).

Adolph Winter, Fabrikbesitzer.
Anerkannt erster und alleiniger Erfinder der verbesserten Gicht-Apparate.

Bescheinigung.

Der Firma **Adolph Winter** zu **Stettin** bescheinige ich hiermit, daß dieselbe bei mir Werthpapiere und sichere Hypotheken-Dokumente zur Gesammthöhe von **25,000 Mark** deponirt hat. Die Firma **Adolph Winter** hat in ihrem Prospekt Demjenigen **10,000 Mark** versprochen, der ihr in der Beschaffung der Dankschreiben oder Atteste eine Unreellität oder gar eine Fälschung nachweist. Zur Sicherheit für Denjenigen, der diesen Nachweis unternehmen will, ist die obige Hinterlegung geschehen. Die Rückgabe der Sicherheit erfolgt meinerseits nur, nachdem dies acht Tage vorher im Reichsanzeiger bekannt gemacht ist.

Stettin, den 9. November 1882.

Carl Otto Wilhelm Brunnemann,
Königl. Notar im Bezirk des Oberlandes-Gerichts zu Stettin.

беше тежак, али данас сваки Србин и онај који као путник наиђе, са тим поносом погледа на дивну читаоницу.
је ваља да се искупе по времену и тане као читаоничка својина.
да читаоничког одплаћиваће се гофор. Но родољубиви Сомборци ево пожртвовањем што пре предаду зграсвојину читаоничку.
ожићу г. Ника Грујић као коровођа, певачког друштва г. Костом Георавлом Коњовићем, Младеном Силаши Бикаром и Ђорђем Кандемордом, иђоше српске куће, појећи божићне приликом добише у корист читаонице 140 ф., Самко Живановић поклонио 100 ф., Др. Паја Дракулић поклоцу од 108 ф., Г. Александра Грујић деоницу од 36 ф., Г. Алекса Папо је деоницу од 36 фор. Свега 500

поклонили су своје деонице и то авидовић од 36 ф., Љуба Јевдимиф. Александар Коларић од 36 фор. ле само почетак онога што ће сље-

нетреба лепше хвале од оне, која их наших родољубивих грађана по то урадили из чистог побуђења, зде у Сомбору утемеље ту културну е за буђење и одржање народне ке потребе.
ла сама по себи хвале, така дела да зна, да им Српство подражава. ите Српкиње не ће никако да су у а свој народ иза нас мушкиња. И принесу свој камен у темељ лепе граде. Тако се сложише и договоједе на појутарје св. Саве у читаи вечерњу забаву са игранком, у ице. Али што је понајглавније, и на врата наших честитих српских замолише: де печеницу, де шунку, хлеб, де пиво, де вино и т. д. И они гостити госте, по умерену цену, иде у корист читаонице.
епа и племенита мисао, да се учиари корист, а да се избегне велики

[Д]невне новости.

[Вели]чанство цар-краљ Фрања Јо[сиф] 8. о. м. за јутра из Будапеште у његовој беху главни побочници Монили побочници Росенберг у и Бако.

седница епархијских одбоецезе за 1883. годину) овако је нем календару: епархијска конзианyара, 10. фебруара, 10. марта, 7. 16. јуна, [illegible] јула, 11. августа, 1. сепобра, 10. новембра, 8. декембра; истративни одбор: 26. јануара, 7. марта, 28. априла, 12. маја, 22. 8. августа, 15. септембра, 20. октоа, 15. декембра; епарх. школ- 7. јануара, 24. фебруара, 24. марта, маја, 28. јуна, 21. јула, 25. авгубра, 1. октобра, 24. новембра, 20. ронат српске вел. ђимназије јануара, 1. фебруара, 1. марта, 5. 14. јуна, 5. јула, 2. августа, 6. сепра, 1. новембра, 1. декембра.

[Н]осадска читаоница.) Онома две, жена је и довршена главна скупновосадске читаонице, која је 2. о. а. На дневном реду беше прво изчасника и читаоничког одбора. У тини изабран је по предлогу члана вића из приватног збора одбор, стави у додир с појединим личнокандидате за поједина часничка меци тог одбора кандидовани су и ани: за председника Пера Натоа потпредседника Милан А. Јоваесор, за тајника Милан Давидоава, за благајника Коста Жегарац капетан, за књижничара Стеван професор; у одбор су изабрани: шан Јовановић, Мита Јефтић, Јоандар Јорговић, Пера Матић, Сава Јосић, Јоца Дера и Стеван Дурум. на дневни ред предлози појединих амо један предлог, предлог проф. је једногласно примљен и који [...]ому читаоничког стана удари с а доксату или испод стрехе друштвена фирм. Тим је скупштина свршена и закључена. Допуњујући прећашњи извештај свој о овој скупштини, саопштавамо, да је у овогодишњем прорачуну читаоничком утврђено примање на 3279 фор. и 83 н.,

[...] три дана до Херата, ове кашије источне Индије приспети, дочим Енглеској требају три пуне недеље да у Индију стигне. Дочим углед Русије у средњој Азији из дана у дан расте, дотле углед Енглеске из дана у дан опада.

права;

в) оних у листинама уписаних изборника, о којима се поглаварство увери, да су у листине криво били унесени, макар да и није било приговора против њихова уписа.

Српска читаоница у Сомбору имала је до 11.000 фор. готовине. Сомборски пак Срби сложише се, те на акције подигоше завод и велелепну зграду на коју је потрошено 33.000 фор. Сали по лепоти и стилу данас у Сомбору равне јој зграде нема.

владе државне преиначи. Због тога ће га оптужити због злочина, да је на сигурност државну нацао у намери, да владу обори и облик владе промене.

— Присталице принца Наполеона покушали су после уапшења његовог пред кућом његовом демонстрацију, но полиција их је без по муке растерала.

— Касањак, један од најљућих бонопартоваца, који је при свем томе жесток противник принца Жерома, те је због тога за прет... такао Жеремовог сина Виктора, вели у... да је манифест принца Плон-Плона ... империјалистичка партија о њему рачу... и да принц Жером треба да зна, да... руше писаним фразама, него мачем.

— Осим принца Наполеона затвор... 14 особа, које су манифест по зидов... За случај, ако се принц судски п... жен ће бити пред поротни суд. и ак... за крива прогласио, то би предстојала ... у којој тврђави.

— По вестима, које неким новинам... сли се да комора Флокетов пред... прогласила као прешан, неће примити,... влада изнети предлог пред комору, ко... будуће регулисати поступак против пс... тендената. Ова је вест очевидно поте... гова противрепубликанских.

— Већина стране штампе, наиме ... за атентат принца Наполеона, да је и... смешан.

— Из Цариграда се јавља, да ... Черкеза намеру имали, да убију султа... издала једна жена, на што је гарда ... била налог, да Черкезе обезоружа. ... је дошло између Черкеза и гардиста ... у ком је више Черкеза платило главо...

Ове вести потврђује и једна вест и... која јавља, да тамо готово за извесно ... у Цариграду на скоро наступити кат...

Народна просвета

(Школа.— Књижевност.— Уметност.— ...)

(„Јавор".) У прошлом броју ... саопштили смо опширан позив, што ... бавни и књижевни лист „Јавор" на св... нике управио. „Јавор" ступа са ново... своју десету годину. Његови листови ... дина дана пуни су одабране забаве. ... кренут је заузимањем најодличнијих ... прегалаца наше књижевности у оно д... ша читајућа публика, пак наш женски ... имао дуже времена никаквог забавног ... вор" је онда попунио празнину, он је ... одговорио и свој позив вршио. У реду ... публика, којој је он служио и служи, ... ности не откаже, — с тога обраћамо ... на овај, узгред буди речено, и најјеф... бавни лист.

(Исправак о легату П. Коњ...) ... 3. броју овога листа поткрала се знат... у белешци, где се саопштава радња у... бора „Матице Српске". Тамо стоји пон... легат Петра Коњевића „састоји из ... акција „Südbahn-Prioritäten" у номиналн... од 200 фор. по комаду са купонима о... 1883." — а к томе ваља још додати ... пуштено: „и 133 комада акција „... Bahn" у номиналној вредности од 200 ... маду са купонима од 1. јануара 188... приликом уједно изјављујемо, да је у ... јевима „Заставе" на неколико места п... јало, да се нови народни добротвор из... Стеван у место Петар Коњевић, ш... прављамо.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и зана... Трговина. — Финансија. — Саобраћаји...)

Нови Сад, 8. јануара. (Извешт... ске радње Ј. Д. Шилића.) На н... пијацу још се непрестано слабо роба... за то, што се довезе, брзо се распрод... лежимо: жито прве врсте ф. 9.10—2... сте ф. 8.70—80, зоб на детаљ на ме... до 30, кукуруз ф. 5.—5.10, јечам ф. 5...

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИОНСКЕ ... Стевана Костовића у Буд...

од 1. (13.) јануара 1883.

Жито из Потисја	78	82	ф.
„ „ „	—.—	—.—	„
„ банатско	76	81	„
„ „	—.—	—.—	„
„ „			„
„ бачко	79	80	„
„ „	—.—	—.—	„
„ влашко	74	78	„
„ „ по каквоћи	—.—	—.—	„
„ српско	—.—	—.—	„
„ „	—.—	—.—	„
Уванц-жито за март-април 1883.	—	—	ф.
„ за септ.-октобар	—	—	
Раж мађарска	—	—	„
„ влашка	6.60	7.—	„

Јечам за храну	„ 6.20	„ 6.40
„ за пиваре	„ 7.—	„ 8.20
„ влашки	„ 5.80	„ 7.—
Зоб трг. роба	„ 6.—	„ 6.40
„ фина роба	„ 6.40	„ 7.—
Уванц-зоб за март-април 1883.	„ 6.52	„ 6.54
„ за септ.-октобар	„ —.—	„ —.—
Проја мађарска	„ —.—	„ —.—
„ влашка	„ 6.50	„ 6.65
„ влашка за пролеће	„ 6.30	„ 6.40
Кукуруз, готова роба, банатски	„ 6.10	„
„ влашки	„ 6.10	

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком ове године настаје нова претплата за наше поштоване претплатнике те их тако умољавамо и позивамо, да исту поновити изволе.

13. Прорачун за годину 1883.
14. Избор тројице изасланика скупштинских ради оверовљења записника ове скупштине.

Из одборске седнице „Здруге Срба занатлија Новосађана" држане 3. (15.) јануара 1883. у Новоме Саду.

Радослав Хорват, бележник. Стеван Гавриловић, председник.

Von vielen Aerzten angewendet und empfohlen!

Atteste und Dankschreiben.

Es werden dem Publikum häufig auch von meinen Nachahmern (J. C. Ch. Schwarz, E. Winter, H. Winter u. s. w.) Prospecte übergeben, daher mache ich auf meine erste langjährige Erfindung und den Weltruf meiner Gichtableitungs-Apparate aufmerksam und bitte genau auf meine Firma Adolph Winter Stettin, Oberwiek 22, früher Berlin, Invalidenstraße Nr. 159 zu achten.

Ringenwalde b. Wusterwitz, N.-M., den 16. März 1878.
Geehrter Herr Adolph Winter, Hochwohlgeboren!
Da sich ein gewisser E. Winter das Attest über mehrere Heilungen, welches ich Ihnen zugesandt habe, angeeignet und bereits in alle Welt versandt hat, so erkläre ich selbiges für gefälscht. Auch hat benannter E. Winter mir beiliegende Copie gesandt, um meinen Namen darunter zu setzen, wofür er mir eine Kette gratis mitsandte, um einem Leidenden zur Probe zu dienen; dieselbe hat aber keine Wirkung gehabt, war also ganz werthlos. Dagegen habe ich von Ihnen, Herr Adolph Winter, Invalidenstr. 159, bereits seit einem Jahr für unsere Gemeinde 54 Stück von Ihren Gichtketten erhalten und haben selbige alle gut geholfen, ich sage Ihnen nochmals dafür meinen besten Dank. Es haben sich bereits mehrere brieflich an mich gewandt, um Auskunft über E. Winter zu erhalten, indem sie meine Atteste in Zeitungen gelesen haben, u. A. Generallieutenant v. Kaphengst in Frankfurt a. O., Kanzleirath Franke in Staßfurt, W. Waldhausen in Godesberg, Rittergutsbesitzer v. Corrwant in Cunzor, welche ich auf den Schwindel aufmerksam gemacht und auf Ihre Firma hingewiesen habe. Hiermit gestatte ich Ihnen, Obiges zu veröffentlichen. Achtungsvoll ergebenst C. Beck, Bauergutsbesitzer.

Zur Bestätigung des voranstehenden Schreibens lasse ich hier den Brief des Herrn General-Lieutenant v. Kaphengst in Frankfurt a. O. folgen:

Frankfurt a. O., den 8. März 1878.
Herrn Adolph Winter bitte ich, eine Gichtkette zu schicken, aber eine solche, wie Sie dem Bauergutsbesitzer Herrn C. Beck in Ringenwalde geschickt haben. Vor Kurzem lag der Kreuz-Zeitung eine Empfehlung der gleichen Gichtketten von E. Winter, Berlin, Bernburgerstr. 29, bei, worin er sich auf obengenannten C. Beck und einen C. Hempe in Luckenwalde bezog. Ich schrieb deshalb an Beide; von C. Beck bekam ich ein gutes Zeugniß über Ihre Ketten, von einem E. Winter wußte er nichts; von C. Hempe bekam ich die Antwort, daß derselbe überhaupt keine Kette bezogen habe, weder von A. noch E. Winter, mithin das Attest vollständig gefälscht ist. Um baldige Uebersendung bittet
v. Kaphengst, General-Lieutenant z. D.

Hierzu mache ich die Bemerkung, daß der Generallieutenant v. Kaphengst sich bereits mehrere hat schicken lassen.

Budapest, den 18 November 18..
Sehr geehrter Herr!
Dankend habe Ihren mir gütigst zugesandten Gicht-Apparat erhalten, ich ließ selbigen sofort einem langjährig leidenden Gichtkranken anlegen und der Erfolg war ein überraschender. Ich nehme daher keinen Anstand mehr, diese Ihre vortreffliche Erfindung auf's Beste zu empfehlen.
Achtungsvoll Professor Sal. Kohn, Königsgasse 66.

Peterswaldau, Reg.-Bez. Breslau, den 2. Januar 1881.
Geehrter Herr Winter!
Seit 8 Wochen bin ich im Besitz Ihrer Gichtapparate und ich fühle mich gedrungen, meine vollste Zufriedenheit und meinen besten Dank über deren Wirkung auszusprechen. Die kalten eisigen Füße, mit denen ich zu dieser Jahreszeit immer geplagt war, sind verschwunden und eine angenehme Wärme an deren Stelle getreten. Es ist jetzt überaus wohlthuend für mich, wieder warme Füße zu haben. Mein Apparat ist mir ein wichtiger Besitz. Möge Gott es Ihnen lohnen.
Hochachtungsvoll Ernestine Kinle.

Fussach i. Tirol, den 19. April 1882.
Werthester Herr!
Indem bei meinem Sohne der von Ihnen angewandte Gicht-Apparat vorzügliche Wirkung zeigt, ersuchen mich einige Freunde, auch ihnen solche zukommen zu lassen. Ich bitte deshalb 6 Stück Gichtapparate per Nachnahme zu senden.
Hochachtungsvoll Kasimir Schneider, Oeconom.

Zettl b. Oberleutersdorf i. Böhmen, den 14. März 1882.
Geehrter Herr Adolph Winter!
Senden Sie mir 10 Stück Ihrer so vortrefflichen Gichtapparate à 3 fl. mittelst Postnachnahme.
Ergebenster W. Tobisch, Oberlehrer.

Olang i. Tirol, den 25. August 1882.
Geehrter Herr Winter!
Wieder (das vierte Mal) muß ich Sie freundlichst ersuchen um eine baldige Sendung von 5 Stück Ihrer Gichtapparate. Geld anbei. Die Leute haben großes Vertrauen u. s. w. In Erwartung baldiger Sendung geharrt in aller Hochachtung Ew. Wohlgeboren ergebenster Remigius Weißsteiner, Cooperator.

Bozen i. Tirol, den 2. März 1882.
Ew. Wohlgeboren!
Ich danke Ihnen für die zwei Apparate, da ich selbe 8 Tage im Gebrauche hatte, so fühle ich in dieser kurzen Zeit bedeutende Besserung meiner Leiden. Ich ersuche Sie, mir noch einen Apparat für einen Freund per Nachnahme zu senden.
Mit Achtung A. von Kosan, Dominikaner-Gasse Nr. 22.

Miltigau i. Böhmen, den 5. August 1882.
Schätzbarster Herr Adolph Winter in Stettin.
Mit Vergnügen theile ich Ihnen mit, daß mir der Gichtapparat, welchen ich bereits 4 Wochen brauchbar anwende, mein leidendes Uebel gehoben hat. Ich litt nämlich 13 Jahre an Hämorrhoidalleiden und stellte sich nachdem noch Krampfgicht ein, welche mich nöthigte, täglich unter den heftigsten Schmerzen liegen zu müssen und jetzt nachdem ich Ihren Gichtapparat das erste Mal anlegte, bin ich wieder gesund und kann arbeiten wie früher; — auch bei der anderen Frau, die zur gleichen Zeit mit mir einen Apparat erhalten hat, ist Besserung eingetreten; — was die Folge hatte, daß eine zweite Sendung in unser Nachbardorf verlangt wurde, und unter diesen Leidenden ist ein Mann, dem jede Hülfe und jede Arzenei fruchtlos blieb; seit den paar Tagen, wo er den Apparat trägt ist Besserung eingetreten. Ich sage Ihnen daher meinen verbindlichsten Dank und wollen Sie mir noch 5 Stück Gichtapparate per Post übersenden. Geld anbei.
Mit Hochachtung Georg Schärbaum, Kirchendiener.

Weresweig b. Homburg, Regbz. Cassel, den 5. März 1882.
Gicht-Apparaten-Fabrik von Herrn Adolph Winter in Stettin.
Bitte um 10 Stück Gichtapparate wie früher zu senden und bemerke noch, daß ich nun schon 35 Apparate von Ihnen bezogen habe, welche mit Beifall aufgenommen worden und in den meisten Fällen mit gutem Erfolg gewirkt haben.
Hochachtungsvoll Ihr ergebener Sangmeister, Pfarrer.

Seiner Wohlgeboren Herrn Adolph Winter, Stettin!
Womit ich dem Herrn Adolph Winter zu Stettin bestätige, daß meine Frau, welche seit langer Zeit heftig an gichtartigen Rheumatismus und Nervenschwäche zu leiden hatte, nach zweimonatlichen Gebrauch des von demselben erfundenen Gichtableitungs-Apparates vollständig geheilt wurde, daher ich diesen Apparat Jedermann, welcher an diesem Uebel leidet, auf das Beste empfehlen kann, ohne das damit ein Schwindel vorhanden ist.
Laa a./d. Thaya i./Nieder-Oesterreich, den 16./2. 1881.
Mathias Steinbauer, k. k. Gerichts-Kanzlist.

Euer Wohlgeboren!
Da die von Ihnen erzeugten Gichtapparate in hiesiger Gegend mit Erfolg getragen sind, so ersuche Sie mir einen gegen Nachnahme zu senden.
Micarken b./Bistritz i./Siebenbürgen, den 17./3. 81.
Michael Schober, Pfarrer.

Fünfkirchen in Ungarn, den 8. December 1880.
Herr Adolph Winter!
Ew. Wohlgeboren bitte ich noch um einen Gichtapparat, der bereits erhaltene hat bei einem Kranken guten Erfolg gehabt.
Ergebenst Dr. Heinrich Kratzik, Stabsarzt.

Skandau b. Sillginnen, den 7. November 1882.
Herrn Adolph Winter Fabrikbesitzer in Stettin!
Die letzte Sendung Apparate ist noch nicht in meinem Besitze; — muß Ihnen aber aussprechen, wie dankbar ich für die Wirkung Ihrer Apparate bin; ich konnte seit 8 Jahren in Folge einer Entbindung nicht gehen, — und gehe jetzt seit dem ich Ihre Apparate 6 Wochen lang Tag und Nacht trug wie als junges Mädchen. Ich habe Grund anzunehmen, daß es ein leichter innerer Bruch war, den Ihre Apparate geheilt haben; — auch bei einem Knaben hat er gute Wirkung gezeigt; derselbe war in stetem Abnehmen und nach Gebrauch Ihres Apparates nahm derselbe in einigen Wochen von 57 Pfund bis auf 67 Pfund zu. Ich sprach vielen Menschen hier von Ihren wunderthätigen Apparaten und spreche Ihnen nochmals aus, wie dankbar ich die Heilung anerkenne.
Hochachtungsvoll Gräfin zu Egloffstein.

Budapest in Ungarn, den 21. März 1882.
Geehrter Herr Adolph Winter!
Indem Ihre Gichtapparate vorzügliche Dienste leisten und ich von mehreren Leidenden ersucht wurde für sie welche zu besorgen, so ersuche ich Sie höflichst, mir abermals 5 Stück per Nachnahme gefälligst senden zu wollen.
Achtungsvoll J. Mayer, Buchhalter der Ersten Ungarischen Spiritus-Raffinerie von Herren Carl Linzer & Sohn.

Libau (Rußland), den 2. October 1882.
Herrn Adolph Winter, Stettin!
Ihre Sendung von 5 Stück Gichtableitungs-Apparaten habe erhalten, gebrauche selbe mit Freuden und Dankbarkeit, sowie auch meine Frau. Sie sehen also, werther Herr, daß Ihre Apparate auch hier Dank und Wohl erwerben; ist es doch ein schönes Bewußtsein, seinen Mitmenschen also dienen zu können. Bitte schicken Sie mir also zur Vertheilung an Leidende 20 Stück per Postnachnahme.
Carl Hohenberg, evang. Prediger.

Kallesdorf bei Bistritz in Siebenbürgen, den 2. Februar 1880.
Herrn Adolph Winter, Wohlgeboren!
Die mir im vorigen Jahre zugesandten 4 Stück Gichtketten wirken bei den betreffenden Kranken gegen Gicht, Rheumatismus und Kopfschmerzen wohlthätig. Nun bin ich wieder beauftragt, für die Edelfrau Wittwe v. Patantgus bei Ihnen 4 Stück Gichtketten gegen Nachnahme zu bestellen. Ergebenst Johann Klein, Pfarrer.

Leinitzl b. Staab i. Böhmen, den 16. Mai 1882.
Geehrter Herr Adolph Winter!
Ihre Gichtapparate, welche ich seit 22. März d. J. 29 Stück erhalten habe, bewähren sich alle sehr gut, so ersuche ich recht höflich, mir wieder 10 Stück per Postnachnahme senden zu wollen.
Achtungsvoll Jacob Jellin.

Hochgeehrter Herr Winter!
Ihre Gichtapparate wirken hier in der Umgegend Wunder an Kuren, da bereits 26 Stück in meiner Gemeinde mit Erfolg getragen werden, so ersuche wiederum um 5 Stück per Nachnahme.
Olasz b./Szinderkeny, den 9. März 1881.
Josef Brinsztle, m. p., Pfarrer.

Darvar i. Slavonien, den 21. März 1882.
Herrn A. Winter, Stettin.
Der von mir im vorigen Herbst als Probe bestellte Gichtableitungsapparat bewährte sich derart vorzüglich, daß ich Sie hiermit ersuchen muß, für einen meiner Arbeiter Namens Franz Beutl 1 Stück umgehend per Postnachnahme senden zu wollen.
Achtungsvoll Franz Trexler, Director der Königl. Landesbefugten Glasfabrik.

Tragwein i. Ob.-Oesterreich, den 8. Juli 1882.
Sehr geehrter Herr Adolph Winter!
Ich bin ersucht von Mehreren, die Ihre heilbaren Gichtapparate tragen, um dafür den innigsten Dank auszusprechen, indem diese Gichtapparate sehr gute Dienste leisten. Meinen tiefgefühlten Dank muß auch ich abstatten, da ich schon Besserung meiner Schwerhörigkeit bemerke. Nun bitte ich abermals um 6 Stück Gichtapparate per Nachnahme. Nochmals den innigsten Dank geehrter Herr Winter.
Achtungsvoll Anton Kollingbaum, Nr. 86.

Morchenstern i. Böhmen, den 10. Mai 1882.
Herr Adolph Winter!
Mit diesem ersuche ich Sie sofort per Post-Nachnahme für einen Freund mir einen Gichtapparat zu senden. Gleichzeitig muß ich bemerken, daß der von Ihnen erhaltene Gichtapparat mir die besten Dienste geleistet hat, denn ich habe mit Noth keine Stiege hinauf und hinunter noch viel weniger gehen können und jetzt sind meine Füße so leicht, als wenn ich 20 Jahre alt wäre, dafür bürgt mein Ehrenwort.
Mit Achtung S. Zenkner, Glas-Exporthandel.

Viktring bei Klagenfurt in Kärnten, den 1. März 1882.
Euer Wohlgeboren!
Da ich von der wohlthuenden Wirkung Ihrer Gichtapparate mich selbst überzeugt habe, so bitte ich mir noch 1 Stück gegen Postnachnahme senden zu wollen. Achtungsvoll Lanrenz Altesch, Pfarrer.

Ebersdorf a. d. Zaia bei Böhmischkrut in Nieder-Oesterreich, den 23. September 1882.
Geehrter Herr Winter!
Ich kann nicht umhin, die von Ihnen bezogenen Gichtapparate und diejenigen, welche sie nach Ihrem Prospecte rechtmäßig gebrauchten, sind richtig alle geheilt worden; — es ist daher mit Recht eine Wunderkette zu nennen, denn wo kein Doctor helfen konnte, denjenigen hat die Gichtapparaten-Kette geholfen. Es grüßt vielmal Ihr aufrichtiger
Jos. Bammer, 1. Gemeinde-Rath u. Oeconomiebesitzer.

Neu-Arad i. Ungarn, den 5. August 1882.
Herrn Adolph Winter, Stettin.
Nachdem Ihre Ketten, welche Sie mir im Monat Juni d. J. zugesandt haben, den besten Erfolg leisteten, bin ich neuerdings beauftragt 10 Stück unter Postnachnahme schicken zu lassen.
Achtungsvoll Ignatz Hackel, Kaufmann.

Türnau in Mähren, den 22. Januar 1882.
Herrn Adolph Winter, Stettin.
Vor allem anderen danke ich im Namen mehrerer Leidenden für die Heilung von Magenkrampf durch Ihre Apparate und empfehle selbe jedem Leidenden auf das wärmste, da ich selbst von den obengedachten Leiden befreit wurde. Ersuche um Postnachnahme-Zusendung für andere Leidende 5 Stück Gichtapparate und zeichne
Achtungsvoll Albin Hader, Kaufmann.

Bukarest in Rumänien, den 5. Februar 1882.
Herrn Adolph Winter, Stettin!
Ihre Apparate bewähren sich, eine Dame, die durch rheumatische Schmerzen schlaflose Nächte hatte, befindet sich, seitdem sie den Apparat benutzt, besser, in der ersten Nacht konnte sie schon ruhig schlafen. Hiermit sende Ihnen 30 Gulden, bitte mir sogleich per Post 10 Stück franko zu senden.
Mit aller Achtung Rudolf Schwalb, Apotheker. Calea mosilor Nr. 91.

Bruneck in Tirol, den 13. August 1882.
Geehrter Herr Adolph Winter!
Ihre Apparate bewähren sich alle sehr gut; habe bis jetzt 67 Stück von Ihnen erhalten und erbitte abermals um 5 Stück. Geld anbei. Besonderes Aufsehen erregte die Kur bei einer jungen Frau, welche an epileptischen Krämpfen u. s. w. litt. Seit Anlegung der Kette befindet sie sich wohl und bekam bis heute noch keinen Krampf. Die Leute, welche Apparate haben, kommen dankend zu mir.
Mit aller Achtung Josef Schmutz, k. k. Artillerie-Hauptmann und Zeughaus-Kommandant.

Unterwein b. Botzen i. Südtirol i. Oestr., den 25. Januar 1882.
Geehrter Herr!
Ihr unlängst mir gesandter Gichtapparat scheint eine ganz besondere Heilkraft zu besitzen.
Ich habe denselben jeden gezeigt und hat bei allen ein angenehmes Ziehen in dem Körper hervorgehoben, alles was Sie in Ihrem Prospekte angegeben beruht auf Wahrheit, bitte für beifolgende 6 Gulden noch einen zu senden.
Ihr ergebener H. Fr. Brackmann.

Herrn Adolph Winter!
Nachdem die von Ihnen bezogenen Gichtapparate gegen Rheumatismusleiden mit sehr gutem Erfolge gebraucht wurden, so bitt wiederum um 5 Stück. Geld anbei.
Botszowce i. Galizien i. Oesterreich, den 20. 3. 81.
Leontin Schefer, Pfarrer.

Wingersdorf b. Gnadendorf i. Nieder-Oesterreich, den 11. Aug. 1882.
Ew. Wohlgeboren!
Ich ersuche Sie freundlichst, mir nochmals 5 Stück Gichtableitungs-Apparate mit Postnachnahme zu übersenden, denn Ihre erste Sendung hat alle, welche dieselben getragen haben, in Staunen versetzt; — da die Heilung eine vorzügliche ist.
Hochachtungsvoll Franz Frühwirth, Bürgermeister.

St. M. Frau i. Thale, Schnalz b. Bozen i. Tyr., d. 15. April 1881.
Herr A. Winter!
Unterzeichneter bittet wieder um eine recht baldige Sendung von 4 Stück Gichtapparaten per Postnachnahme. Gefertigter hat schon 6 Mal Gichtapparate von Ihnen genommen und die meisten Leute haben Besserung erlangt.
In aller Hochachtung zeichnet sich Geo. Innerhofer, Pfarrer.

Eisenerz in der Steiermark, den 1. Mai 1882.
Hochschätzbarster Herr Adolph Winter!
Es erfordert meine höchste Pflicht meine herzlichste Danksagung für die mir zugesandten Apparate, die mir große Wohlthaten erwiesen haben. Ich litt seit 3 Monaten an Nervenentzündung und war auch Lungenkrank, so daß ich mich sehr schlecht befand und keine Aussicht hatte, daß ich meinen Dienst wieder antreten könnte; nach Benutzung von 3tägigem Gebrauch konnte ich meinen Dienst wieder vollständig verrichten, daher sage ich Ew. Wohlgeboren tausend Mal meinen herzlichsten Dank. Nun wurde ich angegangen von Collegen für sie auch welche zu bestellen und wollen Sie mir 25 Stück senden. Geld folgt mittelst Postanweisung bei diesem Briefe. Ich fühle mich verpflichtet, Ihren lobenswürdigen Apparat unter die Menschheit zu veröffentlichen und kann demselben die größte Belobung aussprechen.
Mit aller Hochachtung Mathias Eder, Zugführer der K. K. Kronprinz Rudolph-Bahn.

Sternberg in Mähren, den 10. Mai 1882.
Herrn Adolph Winter, Stettin.
Es ist uns angenehm Ihnen mittheilen zu können, daß in Folge der durch unser Blatt veröffentlichen Beilagen, die von hier bestellten Gichtapparate ganz vorzügliche Heilresultate zur Folge hatten. Insbesondere dem Fürst. Lichtenst. Forstmeister Herrn Zirnfuß, welcher mehrere Wochen durch gichtische Leiden ans Bett gefesselt war, hat die Benutzung Ihrer Gichtketten nach Verlauf von 3 Tagen ganz gesund gemacht. Wir gestatten Ihnen von vorstehender Mittheilung öffentlichen Gebrauch zu machen.
Hochachtend Redaction und Administration des Sternberger Volksblatts. Joh. Kriel, Herausgeber und Redacteur.

Waitzenkirchen i. Ob.-Oesterreich, den 2. April 1882.
Ew. Wohlgeboren!
Ihre Apparate verdienen alles Vertrauen und Sie als Erfinder alles Lob. Ich ersuche Sie abermals per Postnachnahme 5 Stück von Ihren berühmten Ketten zu schicken.
Hochachtungsvoll Franz Kunz, K. K. Gerichtsdiener.

Groß-Demsin b. Genthin, Regbez. Magdeburg, 22. Dez. 1881.
Geehrter Herr A. Winter!
Es ist bis heute er, eine Woche vergangen, als ich Sie um einen Gichtableitungs-Apparat bat; derselbe erschien am vergangenen Freitag Nachmittag, wie wir ihn erwartet hatten. Da meine Tochter den ganzen Tag fast ohne Besinnung lag, so legten wir denselben sofort an; schon nach einer Stunde waren Hände und Füße warm, die so lange eiskalt waren und dieser böse Starrkrampf blieb denselben Abend schon aus und hat sich bis heute noch nicht wieder eingestellt; die Geschwulst an Arme und Beine ist zusehend gefallen, so daß sie heute schon selbst frei in der Stube umhergehen kann. Um Ihrem Rath aber zu folgen, bitte ich Sie, geehrter Herr, für meine Tochter noch eine und für andere Leidende 5 Stück zu senden. Ihr Apparat hat wirklich einen Wunderdienst geleistet, wofür ich Ihnen meinen aufrichtigsten Dank sage. Hochachtungsvoll August Brandt, Schäfer.

Zedersitz b. Hollfeld i. Bayern, d. 3. Oktober 1881.
Geehrter Herr Winter!
Ich bin seit dem Feldzuge 1870/71 sehr leidend gewesen, was ich mir daselbst zugezogen habe; alle ärztlichen Mittel habe angewendet und nichts half; ich wurde sogar 4mal operirt und die Krankheit stellte sich immer wieder ein, alle Aerzte zweifelten sogar an Wiederherstellung meiner Gesundheit. Durch Ihre Apparate gelangte ich wieder zu meiner vorigen Gesundheit und werden daher Ihre Apparate als Wunder anerkannt und alle Leute, die mich zuvor gesehen und jetzt sehen, sagen, es ist kaum zu glauben, denn die Aerzte sagten alle zu mir: es kann Dir nicht mehr geholfen werden. Ich aber geehrter Herr Winter, bin durch Ihre Apparate jetzt wieder gesund; und kann und muß Ihre Apparate aufs beste empfehlen und bin daher wieder von einigen Personen beauftragt, 6 Stück solcher Apparate per Postnachnahme kommen zu lassen.
Mit Hochachtung Ihr ergebener Johann Dörnhöfer, Schuhmacher, und nochmals meinen innigsten Dank, geehrter Herr Winter.

Druck von C. Salomon, Stettin.

... потписа. У осталом и сам предмет не спада толико на јавност, колико пред конзисторију.

5—5

В. СТЕФАНОВИЋ,
ћурчинска улица у Новом Саду.

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.